

სექსიზმის
პრევენცია და
აღკვეთა
ადგილობრივ
დონეზე
საქართველოში
სახელმძღვანელო
ადგილობრივ პოლიტიკაში
ჩართული პირებისთვის

ევროპის საბჭო

*წინამდებარე ნაშრომში გამოხატული მოსაზრებები
წარმოადგენს ავტორთა პასუხისმგებლობას და
შესაძლოა არ ასახავდეს ევროპის საბჭოს ოფიციალურ
პოლიტიკას.*

ყველა უფლება დაცულია. დაუშვებელია
წინამდებარე პუბლიკაციაში შესული მასალის
თარგმნა, გამრავლება ან გავრცელება ნებისმიერი
ფორმით ან საშუალებით, ელექტრონული, (CD-Rom,
ინტერნეტი და ა.შ.), მექანიკური, მათ შორის,
ფოტოკოპირების და ჩაწერის გზით ან ინფორმაციის
შენახვისა და გავრცელების სხვა საშუალებით,
ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ
ხელისუფალთა კონგრესის წინასწარი წერილობითი
ნებართვის გარეშე (F-67075 Strasbourg Cedex ან
congress.adm@coe.int).

ყდა და დიზაინი: xxxxxx
ილუსტრაციები: Good Way

© ევროპის საბჭო
სექტემბერი 2021

წინასიტყვაობა

პოლიტიკაში და გადაწყვეტილების მიღების ყველა დონეზე ქალების და კაცების თანაბარი მონაწილეობა ფართოდ არის აღიარებული, როგორც საზოგადოების სტაბილურობისა და კეთილდღეობის აუცილებელი წინაპირობა. გაეროს 2030 წლის მდგრადი განვითარების დღის წესრიგში წარმოდგენილ 17 მიზანს შორის დასახელებულია გენდერული თანასწორობა და მყარი ინსტიტუტები.

თანაბარი მონაწილეობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ისეთ სფეროში, როგორცაა ადგილობრივი მმართველობა, რადგან ხშირად სწორედ აქედან იწყებენ ქალები პოლიტიკაში შესვლას. ამასთან, ადგილობრივი გადაწყვეტილების მიმღები პირები მოქალაქეთა საჭიროებებზე რეაგირების წინა ხაზზე დგანან, ხოლო მათ მიერ შემოთავაზებული პრობლემის გადაჭრის გზები, მოგვიანებით, შესაძლოა, ცენტრალურ დონეზე იქნას მიღებული. მეორეს მხრივ, ადგილობრივ პოლიტიკაში ქალების აქტიურ ჩართულობას არაერთი დაბრკოლება აფერხებს. სექსისტური დისკურსი, დამოკიდებულებები და ძალადობა ქალი კანდიდატებისა და ადგილობრივ დონეზე არჩეული წარმომადგენლების მიმართ მნიშვნელოვნად აბრკოლებს ქალების მონაწილეობას და მათ კარიერულ წინსვლას პოლიტიკაში.

ვინაიდან სექსიზმი უარყოფით გავლენას ახდენს ქალებსა და კაცებს შორის თანასწორობის მიღწევაზე, ევროპის საბჭოს „გენდერული თანასწორობის სტრატეგიის“ პირველ სტრატეგიულ მიზანს წარმოადგენს გენდერულ სტერეოტიპებსა და სექსიზმთან ბრძოლა და პრევენცია. ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფალთა კონგრესის ძალისხმევა ქალებისა და კაცების დაბალანსებული წარმომადგენლობისკენ არის მიმართული. კერძოდ, კონგრესმა გამოსცა რეკომენდაცია და ანგარიში¹ პოლიტიკაში სექსისტურ ძალადობასთან ბრძოლისა და პრევენციის შესახებ, რომელშიც ადგილობრივი და რეგიონული ხელისუფლების წარმომადგენლებს თავიანთ ინსტიტუტებსა და ადმინისტრაციებში სათანადო ღონისძიებების მიღებისკენ მოუწოდებს.

სექსიზმთან ბრძოლა და პრევენცია ადგილობრივ და რეგიონულ დონეზე არჩეული წარმომადგენლების მხრიდან კონცენტრირებულ ძალისხმევას საჭიროებს, რომელსაც მხარი უნდა დაუჭიროს საჯარო ადმინისტრაციამ ყველა დონეზე, სამართალდამცავმა ორგანოებმა და სამოქალაქო საზოგადოებამ. საჯარო დაწესებულებებში თანასწორობის ხელშეწყობის მიზნით უნდა დაინერგოს ეფექტური სტრუქტურები, მექანიზმები და პოლიტიკა.

„ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ ევროპული ქარტიის“ სულისკვეთებაზე და მოქალაქეთა მიერ ადგილობრივ მმართველობაში მონაწილეობის უფლებაზე დაყრდნობით, წინამდებარე სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს საქართველოში ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიმღები პირებისა და კანდიდატების აღჭურვას სექსიზმის გამოვლენისა და მასზე რეაგირებისათვის საჭირო ცოდნით, რაც გააუმჯობესებს ქალების პოლიტიკურ მონაწილეობასა და წარმომადგენლობას ადგილობრივ და რეგიონულ დონეებზე.

ანდრეას კიფერი

ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფალთა კონგრესის
გენერალური მდივანი

შესავლის ნაცვლად

სახელმძღვანელო „სექსიზმის პრევენცია და აღკვეთა ადგილობრივ დონეზე საქართველოში“, რომელიც განკუთვნილია ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართული პირებისთვის, შემუშავდა პროექტის „მონაწილეობითი დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებების გაძლიერება ადგილობრივ დონეზე საქართველოში“ ფარგლებში, რომელიც საქართველოსთვის ევროპის საბჭოს 2020-2023 წლების სამოქმედო გეგმისეგიდით ხორციელდება.²

სახელმძღვანელო ეხმიანება კონგრესის ანგარიშს ადგილობრივ და რეგიონულ დონეზე პოლიტიკაში ჩართულ ქალთა მიმართ სექსისტური ძალადობის წინააღმდეგ და 459(2020) რეზოლუციას, რომელიც მოუწოდებს კონგრესის სამდივნოს, შეიმუშაოს ინსტრუმენტები, სახელმძღვანელო პრინციპები და ცნობიერების ამაღლების კამპანიები, ასევე, დაეხმაროს ადგილობრივ დონეზე არჩეულ ქალ წარმომადგენლებს და კანდიდატებს, იმოქმედონ სექსიზმისა და გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის და ძალადობის, აგრეთვე სხვა პოლიტიკოსებისა და მედიის მხრიდან სექსისტური ქცევისა და ძალადობის წინააღმდეგ.³

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს სახელმძღვანელოს „სექსიზმთან ბრძოლა და პრევენცია ადგილობრივ დონეზე უკრაინაში“ ადაპტაციას ქართული კონტექსტის მიხედვით. აღნიშნული სახელმძღვანელო შემუშავდა პროექტის „დემოკრატიის და ნდობის განმტკიცება ადგილობრივ დონეზე უკრაინაში“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება რეგიონულ და ადგილობრივ ხელისუფალთა კონგრესის მიერ, უკრაინისთვის ევროპის საბჭოს 2018-2022 წლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში.

სახელმძღვანელოს ორიგინალი ვერსია მოამზადეს გენდერული თანასწორობის ექსპერტებმა: გაბრიელ ბარდალი, საერთაშორისო კონსულტანტი, და ნატალია ჩერმოშენცევა, ადგილობრივი კონსულტანტი უკრაინიდან. წინამდებარე ადაპტაცია მომზადებულია ადგილობრივი კონსულტანტის, მარიეტა ახვლედიანის მიერ. დოკუმენტის მომზადებაში კონტრიბუცია შეიტანა გაბრიელ ბარდალმა. სახელმძღვანელოს ორივე ვერსია შემუშავებულია ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფალთა კონგრესის სამდივნოს თანამშრომლობის და საგარეო ურთიერთობების განყოფილების ზედამხედველობის ქვეშ.

სარჩევი

<i>წინასიტყვაობა</i>	2
<i>მადლიერების გამოხატვა</i>	4
<i>შესავალი</i>	6
<i>ქალები ადგილობრივ ხელისუფლებაში: კანონები, პოლიტიკის დოკუმენტები და არსებული სტატისტიკა</i>	9
<i>ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის ამოცნობა</i>	18
<i>სექსიზმთან ბრძოლის პრაქტიკული ღონისძიებები</i>	23
სექსიზმთან ბრძოლის მრავალმხრივი სტრატეგიის ძირითადი საკითხები	24
ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღების ხელშეწყობა	24
სამიზნე ნიშნულების განსაზღვრა და პროგრესის მონიტორინგი სამოქალაქო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის საფუძველზე	26
ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართვის მოსურნე პირების და კანდიდატების აღჭურვა სექსიზმთან ბრძოლის უნარებით	27
კაცებთან თანამშრომლობა სექსიზმთან ბრძოლის და გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის კუთხით	29
სტანდარტების დადგენა და გამჭვირვალობის ღონისძიებების შემოღება	31
რეგიონული და ეროვნული გენდერული თანასწორობის ქსელების გამოყენება	33
ახალი ტექნოლოგიების ინტეგრაცია	34
ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლის ინსტიტუციური გზები	36
ეთიკის კოდექსი და სახელმძღვანელო მითითებები	36
ანგარიშვალდებულების ოფიცერი და ეთიკის სტანდარტების საბჭო	38
ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ეროვნული ასოციაციის შესაძლებლობების განმტკიცება სექსიზმთან ბრძოლის კუთხით	41
ომბუდსმენის როლი სექსიზმთან ბრძოლაში	42
სანქციები, აღსრულება და დაცვის მექანიზმები	44
ადეკვატური რესურსების უზრუნველყოფა	47
ადგილობრივ მმართველობაში გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა კონკრეტული ღონისძიებების საშუალებით	48
დროებითი სპეციალური ზომების (TSM) მიღება	48
სხვა სტრუქტურული რეფორმები და პოლიტიკა	49
დასკვნა	52

შესავალი

ქალები, რომლებიც იკავებენ ადგილობრივ არჩევით თანამდებობებს, ადამიანის უფლებების დაცვის კუთხით მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ კაცების მიერ დომინირებულ სფეროში. ამავდროულად, ისინი არაერთ ბარიერს აწყდებიან, მათ შორის, სექსიზმს, რომელიც მნიშვნელოვნად ზღუდავს ქალების მიერ სამოქალაქო მოვალეობების სრულად და თავისუფლად განხორციელების შესაძლებლობას.

წინამდებარე სახელმძღვანელო მოიცავს პრაქტიკულ რეკომენდაციებს როგორც ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებისათვის და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ეროვნული ასოციაციებისათვის, ისე სექსისტური ძალადობისა (მათ შორის, სექსისტური ენა და სექსუალური შევიწროება) და გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის შესაძლო სამიზნე პირებისთვის, მათ შორის ქალი კანდიდატებისა და ადგილობრივი დონეზე არჩეული პირებისთვის. სახელმძღვანელო მკითხველს წინასაარჩევნო, საარჩევნო და არჩევნების შემდგომ პერიოდში, პრაქტიკული ღონისძიებების გამოყენების გზით, სექსიზმის იდენტიფიცირების, პრევენციისა და მასთან ბრძოლის გზებს სთავაზობს. მასში წარმოდგენილია კარგი პრაქტიკის მაგალითები, ერთი მხრივ, მუნიციპალურ დონეზე ცნობიერების ამაღლებასთან, ქცევის კოდექსებთან და რეგულაციებთან დაკავშირებით, ხოლო მეორე მხრივ, მოძალადეების წინააღმდეგ მოქმედ საწესდებთან და სექსისტური ქცევის სამიზნე პირებისათვის ხელმისაწვდომ დაცვის საშუალებებთან დაკავშირებით. ამასთან, სახელმძღვანელო ზოგადად მიმოიხილავს იმ კონკრეტულ ღონისძიებებს, რომელიც ადგილობრივ მმართველობაში გენდერული თანასწორობის გაუმჯობესების გზით, სექსიზმის ძირითადი გამომწვევი მიზეზების აღმოფხვრის მიზანს ემსახურება.

ევროპის საბჭოს განმარტების თანახმად, **სექსიზმი** არის „ნებისმიერი აქტი, ქესტი, ვიზუალური გამოსახულება, ზეპირი ან წერილობითი განცხადება, პრაქტიკა ან ქცევა, რომლებიც ეფუძნება ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის არასრულფასოვნების იდეას სქესის ნიშნით, რაც ვლინდება საჯარო თუ კერძო სფეროში, ინტერნეტსივრცეში ან მის გარეთ.“⁴ სექსიზმი ფართოდ არის გავრცელებული ყველა სექტორსა თუ საზოგადოებაში და წარმოადგენს ქალებსა და კაცებს შორის ძალთა ისტორიული

უთანასწორო თანაფარდობის გამოვლინებას, რაც განაპირობებს ქალების დისკრიმინაციას და ხელს უშლის საზოგადოებაში მათ სრულფასოვან განვითარებას.⁵

ადგილობრივი და რეგიონული მმართველობების წარმომადგენლებისა და საჯარო მოსამსახურეების წინააღმდეგ მიმართული სექსისტური თავდასხმები და აღნიშნულ ორგანოებში არსებული სექსისტური ქცევა მნიშვნელოვან დაბრკოლებას უქმნის არჩეული ქალების ეფექტურ მონაწილეობას ადგილობრივ მმართველობაში (შენიშვნა: წინამდებარე სახელმძღვანელო არ ეხება სექსისტურ პოლიტიკას ან ქცევას, რომელსაც შესაძლოა ადგილობრივი ორგანოები მოქალაქეების მიმართ იყენებდნენ). აღნიშნული პრობლემის დაძლევა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ადგილობრივი მმართველობის კონტექსტში, ვინაიდან ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიმღებ პირებს განსაკუთრებული გავლენა აქვთ მოქალაქეთა ყოველდღიურ ცხოვრებაზე ისეთ ძირითად სფეროებში, როგორცაა: საცხოვრებელი პირობები, უსაფრთხოება, ტრანსპორტი და ეკონომიკა.

ადგილობრივი მმართველობა ხშირ შემთხვევაში პოლიტიკური ინოვაციებისა და პრობლემების გადაჭრის ასპარეზია - კერძოდ, გადაწყვეტილების მიმღები პირები პრობლემის გადაჭრის საცდელ გზებს ადგენენ და ცდიან მანამ, სანამ ისინი მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაინერგება. ამასთან, ხშირად, ქალები პოლიტიკაში მოსვლას ადგილობრივი პოლიტიკიდან იწყებენ. ამის გათვალისწინებით, ისეთმა ბარიერებმა, როგორცაა ქალი კანდიდატებისა და ადგილობრივი დონეზე არჩეული პირებისთვის წინააღმდეგ სექსიზმი, შესაძლოა, შეაფერხოს ქალების პოლიტიკაში მოსვლამ და მათი პოლიტიკური კარიერის განვითარებამ. ქალების თანაბარი მონაწილეობა და წარმომადგენლობა ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მთლიანი მოსახლეობის საჭიროებებსა და პრობლემებზე ადეკვატურად რეაგირებისა და ადგილობრივ დონეზე მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელებისთვის.⁶

წინამდებარე პრაქტიკული სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს სექსიზმთან ბრძოლასა და გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობას ადგილობრივ მმართველობაში. კერძოდ, ის ხუთ კონკრეტული მიზანს ისახავს:

- პოლიტიკური და ადამიანის უფლებების ხელშეწყობა და მდგრადი განვითარების მე-5 მიზნის (გენდერული თანასწორობა და ქალებისა და გოგონების გაძლიერება) მიღწევა;
- ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებისა და ადგილობრივი და რეგიონული ხელისუფლების ორგანოების ეროვნული ასოციაციების გაძლიერება, რათა მათ ძირითად პრობლემაზე მოახდინონ რეაგირება, შექმნან ტოლერანტული და მხარდამჭერი სამუშაო სივრცე და ხელი შეუწყონ საზოგადოებაში გენდერულ თანასწორობას;

- ადგილობრივ დონეზე არჩეული ქალების გაძლიერება, რათა მთავარი დაბრკოლების აღმოფხვრის შედეგად, მათ ეფექტურად შეასრულონ თავიანთი როლი;
- უსაფრთხო და ხელშემწყობი გარემოს შექმნა ქალებისათვის, რათა მათ ადგილობრივ არჩევნებში მიიღონ მონაწილეობა;
- საზოგადოებაში ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ლეგიტიმურობის, წარმომადგენლობისა და ეფექტურობის შესახებ არსებული წარმოდგენების გაუმჯობესება.

ქალები ადგილობრივ ხელისუფლებაში: კანონები, პოლიტიკის დოკუმენტები და არსებული სტატისტიკა

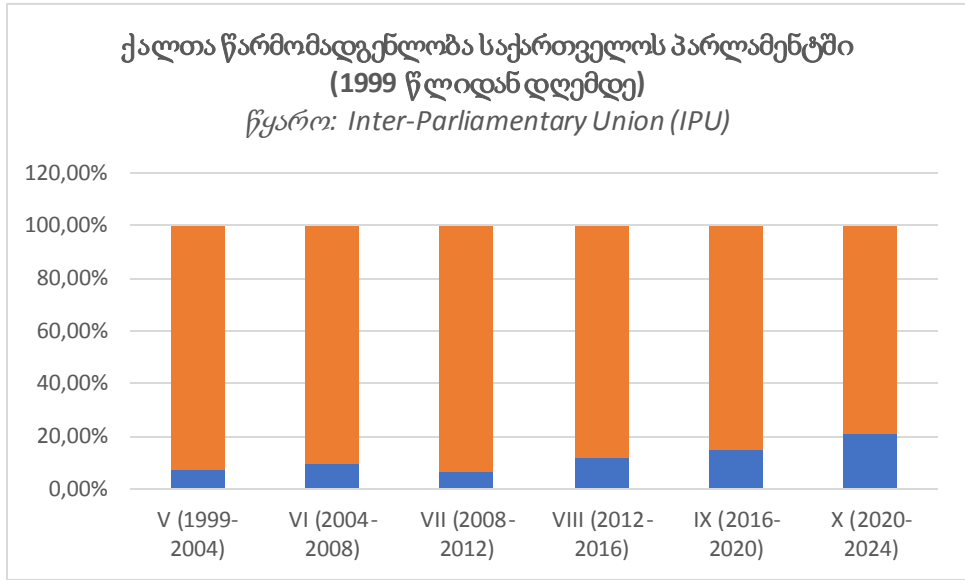
ქალთა პოლიტიკური გაძლიერება და გენდერული პარიტეტი მმართველობის უმაღლეს დონეზე კვლავ ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გამოწვევას წარმოადგენს საქართველოში გენდერული თანასწორობის მისაღწევად. ეს არის ერთ-ერთი ვალდებულება, რომელიც საქართველომ მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელების ფარგლებში აიღო (მიზანი 5 - გენდერული თანასწორობა, მიზანი 5.5: პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში გადაწყვეტილების მიღების ყველა დონეზე თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა).

საქართველოს საკანონმდებლო ჩარჩო უზრუნველყოფს ქალთა და მამაკაცთა თანასწორობას ცხოვრების ყველა სფეროში და ქვეყანას რატიფიცირებული აქვს გენდერული თანასწორობისა და ქალთა უფლებების შესახებ ყველა ძირითადი საერთაშორისო ხელშეკრულება. მიუხედავად ამისა, ამ ვალდებულებების შესასრულებლად არსებული ინსტიტუციური მექანიზმები გაძლიერებას საჭიროებს.

საპარლამენტაშორისო გაერთიანების მონაცემებით, 2021 წლის სექტემბრის მონაცემების მიხედვით საქართველო 119 ქვეყნიდან 192-ე ადგილზეა ეროვნულ პარლამენტებში ქალების წარმომადგენლობის თვალსაზრისით.⁷ გაეროს განვითარების პროგრამის 2020 წლის ადამიანის განვითარების ინდექსის თანახმად, საქართველოს 61-ე ადგილი უჭირავს 189 ქვეყნიდან. გარდა ამისა, მსოფლიო ეკონომიკური ფორუმის 2020 წლის გლობალური გენდერული პოლიტიკური გაძლიერების ინდექსით 153 ქვეყნიდან 74-ე ადგილზეა.⁸

2020 წლის საარჩევნო რეფორმის შემდეგ, საქართველომ მიიღო სავალდებულო გენდერული კვოტები,⁹ ეროვნული და ადგილობრივი არჩევნებისათვის. 2020 წლის

ოქტომბერში ჩატარებული საპარლამენტო არჩევნების დროს მნიშვნელოვანი პროგრესის მიუხედავად, როდესაც პარლამენტის არჩეული ქალი წევრების რაოდენობა 14.8%-დან 19.3%-მდე გაიზარდა,¹⁰ პოლიტიკური წარმომადგენლობა დაბალია და ამ მხრივ, საქართველო რჩება ევროპის საშუალო მაჩვენებელზე ქვემოთ - 2021 წლის მონაცემებით - 30.9%-ით.¹¹

- ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი
- კაცების პროცენტული მაჩვენებელი

დაბალი პოლიტიკური მონაწილეობა ასახულია ადგილობრივ დონეზეც. 2021 წლის ადგილობრივი არჩევნების შემდეგ, საკრებულოებში ქალების რაოდენობა გაიზარდა 23.74%-მდე 2010 წელთან (11.1%). 2014 წელთან (11.6%) და 2017 (13.4%) შედარებით.¹² ჯამში სამი ქალი მერი იქნა არჩეული: ერთი თვითმმართველ ქალაქ რუსთავში (ხუთი თვითმმართველო ქალაქიდან) და ორი დუშეთისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში (64 მუნიციპალიტეტიდან).¹³

გენდერული თანასწორობის სამართლებრივი და პოლიტიკური ჩარჩო საქართველოში	
საერთაშორისო და რეგიონული ვალდებულებები	
გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs) 2015-2030 წლებისთვის ¹⁴	SDG5: გენდერული თანასწორობის მიღწევა და ქალებისა და გოგონების გაძლიერება

1995 წელს ქალთა საკითხებზე გამართულ მეოთხე მსოფლიო კონფერენციაზე მიღებული პეკინის დეკლარაცია და სამოქმედო პლატფორმა (BPfA)	▪ ზომების მიღება სახელისუფლებო სტრუქტურებსა და გადაწყვეტილების მიღებაში ქალების სრულფასოვანი წარმომადგენლობისა და თანაბარი წვდომის უზრუნველსაყოფად ▪ ქალების შესაძლებლობების გაზრდა გადაწყვეტილების მიღებაში და ხელმძღვანელობაში მონაწილეობის კუთხით ▪ ეროვნული მექანიზმებისა და დამატებით სახელმწიფო ორგანოების შექმნა და განმტკიცება ▪ გენდერული პერსპექტივების ინტეგრირება კანონმდებლობაში, საჯარო პოლიტიკაში, პროგრამებსა და პროექტებში ▪ გენდერულად დეტალიზებული მონაცემებისა და ინფორმაციის შექმნა და გავრცელება დაგეგმვისა და შეფასების მიზნებისთვის
ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ კონვენციის (CEDAW, 1980) და კონვენციის ფაკულტატური ოქმი	ქალებისა და გოგონების დისკრიმინაციის აღმოფხვრა ყველა სფეროში და ქალებისა და გოგონების თანაბარი უფლებების ხელშეწყობა
ქალთა სტატუსის 65-ე კომისიის შეთანხმებული დასკვნები (2021)¹⁵	სახელმწიფოები იღებენ ვალდებულებას აღკვეთონ და აღმოფხვრან ქალთა მიმართ ძალადობა საჯარო ცხოვრებაში: ▪ ნორმატიული, სამართლებრივი და მარეგულირებელი ჩარჩოების გაძლიერებით, მათ შორის მიმართვის, შევიწროების, ბულინგის ან მუქარის ჩათვლით ▪ მრავალსექტორული და კოორდინირებული მიდგომების მეშვეობით ქალთა და გოგონების მიმართ ძალადობის შემთხვევების გამოძიების, დამნაშავეების სისხლისსამართლებრივი დევნისა და დასჯის და დაუსჯელობის

	დასასრულებლად, და დაცვისა და შესაბამისი საშუალებებისა თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისთვის ... და ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის სტრუქტურული და გამომწვევი მიზეზების გადაწყვეტა გაძლიერებული პრევენციული ღონისძიებების, კვლევისა და გაძლიერებული კოორდინაციის, მონიტორინგისა და შეფასების გზით ▪ საჯარო და კერძო სივრცეებში შევიწროების პრევენციისა და აღმოფხვრის მიზნით პროგრამებისა და სტრატეგიების განხორციელებით, მათ შორის ციფრულ კონტექსტში (კიბერბულინგი და კიბერსტალკინგი) ▪ აღმასრულებელი, საკანონმდებლო და სასამართლო ხელისუფლების თანამდებობის პირების შესაძლებლობების გაძლიერებით ▪ ზომების მიღებით უსაფრთხო და ხელსაყრელი გარემოს შესაქმნელად, დაუსჯელობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და დარღვევებსა და შეურაცხყოფაზე პასუხისმგებელი პირების დაუყოვნებლივი პასუხისმგებლობის უზრუნველყოფით.
ევროპის საბჭოს კონვენცია ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღკვეთისა და პრევენციის შესახებ (სტამბოლის კონვენცია)	სტამბოლის კონვენცია არის პირველი საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომელიც ექსპლიციტურად ეხება ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმას და აღიარებს, რომ ქალთა მიმართ ძალადობა ქალებსა და მამაკაცებს შორის ძალთა ისტორიულად უთანასწორო თანაფარდობის გამოვლინებაა. გარდა ამისა, სტამბოლის კონვენცია

	განსაზღვრავს „გენდერს“, როგორც სოციალურად განსაზღვრულ როლებს, ქცევებს, აქტივობებს, რომლებსაც მოცემული საზოგადოება ქალებისა და მამაკაცებისათვის შესაფერისად მიიჩნევს. კონვენციის მონაწილე სახელმწიფოები ვალდებული არიან მიიღონ აუცილებელი საკანონმდებლო და სხვა ზომები, და სახელმწიფოს მასშტაბით განახორციელონ ეფექტური, ყოვლისმომცველი და კოორდინირებული პოლიტიკა, რომელიც გულისხმობს ყველა შესაბამის ზომას, რათა თავიდან იქნას აცილებული და აღმოიფხვრას ძალადობის ყველა ფორმა, რომელიც მოიცავს ამ კონვენციის სფეროს და უზრუნველყოფს ჰოლისტურ მიდგომას ქალთა მიმართ ძალადობასთან მიმართებით.
ევროპის საბჭო, მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2019)1 წევრ სახელმწიფოებს სექსიზმის პრევენციისა და მასთან ბრძოლის შესახებ	პირველი დოკუმენტი, რომელიც განმარტავს სექსიზმს როგორც „ნებისმიერი აქტი, ჟესტი, ვიზუალური გამოსახულება, ზეპირი ან წერილობითი განცხადება, პრაქტიკა ან ქცევა, რომლებიც ეფუძნება ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის არასრულფასოვნების იდეას სქესის ნიშნით, რაც ვლინდება საჯარო თუ კერძო სფეროში, ინტერნეტსივრცეში ან მის გარეთ.“ ის რეკომენდაციას უწევს წევრ ქვეყნებს, ხელი შეუშალონ სექსიზმს და მის გამოვლინებას საჯარო და კერძო სფეროებში და წახალისონ დაინტერესებული მხარეები, ადასრულონ შესაბამისი კანონმდებლობა, პოლიტიკა და პროგრამები.
ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფალთა კონგრესის რეკომენდაცია 449 (2020) და ანგარიში „პოლიტიკაში ქალთა მიმართ	კონგრესი რეკომენდაციის საშუალებით მოუწოდებს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფლებას, როგორც პოლიტიკურ ლიდერებმა, მტკიცე პოზიცია დაიკავონ

სექსისტური ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ ადგილობრივ და რეგიონულ დონეზე”	ქალების წინააღმდეგ მიმართულ სექსისტური თავდასხმებზე, შემოიღონ ან გადახედონ ქცევის კოდექსებს, რომლებიც აშკარად კრძალავს სექსისტურ ქცევებსა და გამოსვლებს მათ ასამბლეებში. ასევე, მოუწოდებს მათ, რომ საარჩევნო პერიოდში ქალთა მიმართ სექსისტური თავდასხმებთან მიმართებით ყურადღებით იყვნენ და მონიტორინგი გაუწიონ კანდიდატების ნომინაციის პროცედურებს თანასწორობის ჭრილში. გარდა ამისა, იწვევს წევრი სახელმწიფოების მთავრობებს, უზრუნველყონ მხარდაჭერა და რესურსები ადგილობრივი და რეგიონალური ხელისუფლების ორგანოებისთვის.¹⁶
ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმება (2014)	უზრუნველყოს გენდერული თანასწორობა და თანაბარი შესაძლებლობები მამაკაცებსა და ქალებს შორის მრავალ სექტორში.
ეროვნული კანონმდებლობა და პოლიტიკა	
საქართველოს კონსტიტუცია	მე-11 მუხლი უზრუნველყოფს თანასწორობის უფლებას. კანონის წინაშე ყველა ადამიანი თანასწორია და ნებისმიერი დისკრიმინაცია რასის, ფერის, სქესის, წარმოშობის, ეთნიკური კუთვნილების, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური ან სხვა შეხედულებების, სოციალური კუთვნილების, საკუთრების ან სახელწოდების სტატუსის, საცხოვრებელი ადგილის, ან რაიმე სხვა ნიშნით. აკრძალულია. კონსტიტუცია უზრუნველყოფს სახელმწიფოს მიერ ქალთა და მამაკაცთა თანაბარ უფლებებსა და შესაძლებლობებს, ასევე მიიღებს სპეციალურ ზომებს მამაკაცთა და ქალთა არსებითი თანასწორობის უზრუნველსაყოფად და უთანასწორობის აღმოსაფხვრელად.

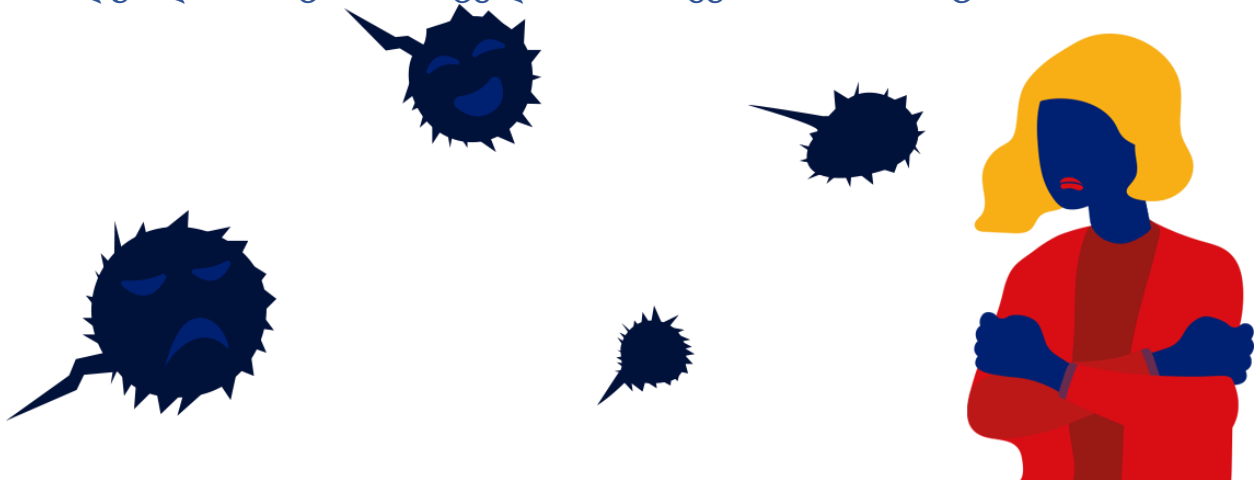
კანონი გენდერული თანასწორობის შესახებ (2011)	სახელმწიფო მხარს უჭერს და უზრუნველყოფს ქალთა და მამაკაცთა თანაბარ უფლებებს პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ ცხოვრებაში. აღნიშნული კანონი უზრუნველყოფს უფლებების თანაბრად სარგებლობას, დისკრიმინაციის გარეშე, საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში, მათ შორის ხმის მიცემის თანაბარი უფლებებით, ასევე წარმომადგენლობით ორგანოში არჩევით. კანონი ითვალისწინებს გენდერულ თანასწორობას და მთავრობის პოლიტიკაში გენდერულ მეინსტრიმინგს, ადგენს ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების მოვალეობებს, ასევე ითვალისწინებს გენდერული თანასწორობის გაძლიერების მიზნით ინსტიტუციური მექანიზმების შექმნას. ცენტრალურ დონეზე, გენდერული თანასწორობის შესახებ კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად შეიქმნა საქართველოს პარლამენტის გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედი საბჭო,¹⁷ ასევე საქართველოს მთავრობის ადამიანის უფლებათა საბჭოს გენდერული თანასწორობის, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის უწყებათაშორისი კომისია.¹⁸ ადგილობრივ დონეზე შეიქმნა გენდერული თანასწორობის საბჭოები და დაინიშნა გენდერის საკონტაქტო პირები მუნიციპალიტეტებში, მე-13 მუხლის შესაბამისად.
დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ საქართველოს კანონი (2014)	კანონი განსაზღვრავს დისკრიმინაციის სხვადასხვა ფორმას, მათ შორის შევიწროებასა და სექსუალურ შევიწროებას, და ვრცელდება ყველა საჯარო და კერძო დაწესებულებაზე.¹⁹ კანონის თანახმად, ყველა დაწესებულებამ, თავიანთი

	საქმიანობა, სამართლებრივი აქტები და შინაგანაწესი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, უნდა შეუსაბამოს ანტი-დისკრიმინაციულ კანონს და სხვა ანტი-დისკრიმინაციულ კანონმდებლობას. აღნიშნული კანონის საფუძველზე, საქართველოს სახალხო დამცველი განსაზღვრულია როგორც დამოუკიდებელი ანტი-დისკრიმინაციული მექანიზმი.
ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის აღკვეთა, ძალადობის უფლებათა დაცვისა და დახმარების შესახებ საქართველოს კანონი (2006)	განსაზღვრავს საზოგადოებრივ თუ პირად ცხოვრებაში ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობისათვის დამახასიათებელ ქმედებათა ერთობლიობას, ძალადობის გამოვლენისა და აღკვეთის სამართლებრივ და ორგანიზაციულ საფუძვლებს, აგრეთვე მსხვერპლთა სოციალური და სამართლებრივი დაცვისა და დახმარების გარანტიებს.
საქართველოს საარჩევნო კოდექსი (2011)	2020 წლის საარჩევნო რეფორმის შედეგად მიღებული იქნა სავალდებულო გენდერული კვოტა,²⁰ როგორც დროებით ზომა, 2032 წლამდე ჩასატარებელ საპარლამენტო არჩევნებში, ასევე 2028 წლამდე ჩასატარებელ თვითმმართველობის არჩევნებში.²¹
ადამიანის უფლებათა ეროვნული სტრატეგია 2014-2020 წწ. და ადამიანის უფლებათა დაცვის სამოქმედო გეგმა 2018-2020 წწ	ადამიანის უფლებათა ეროვნული სტრატეგია განსაზღვრავს საკანონმდებლო, ინსტიტუციურ და პრაქტიკულ დონეზე მოქმედების 23 პრიორიტეტულ სფეროს, მათ შორის გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობას, ქალთა უფლებების დაცვას და ოჯახში ძალადობის პრევენციას, ასევე ამგვარი ძალადობის შედეგად გამოწვეულ შედეგებს. სამოქმედო გეგმა, სხვა საკითხებთან ერთად, ქალი კანდიდატების შესაძლებლობის ამაღლებისა და გენდერული თანასწორობის სასწავლო

	პროგრამების შემუშავების გზით ქალთა გაძლიერებასა და ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის ხელშეწყობას ისახავს მიზნად.²²
2018-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NAP) გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუციის (UNSCR) 1325 „ქალები, მშვიდობა და უსაფრთხოება“ განხორციელებისათვის	ეროვნული სამოქმედო გეგმა უსაფრთხოების სექტორსა და გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესებში გენდერული საკითხების ჩართვასთან დაკავშირებით მთავრობის ერთიან მიდგომას წარმოადგენს. აღნიშნული მიდგომა სამშვიდობო მოლაპარაკებებში გენდერული პერსპექტივის გამოყენებას, ქალებისა და გოგონების უფლებების დაცვასა და, კონფლიქტების პრევენციასა თუ მოგვარებაში მათი მონაწილეობის ხელშეწყობას გულისხმობს.²³

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის ამოცნობა

[image: "sexism-tranche2.png"]

სექსისტური ქცევა²⁴ ადგილობრივ მმართველობაში, შესაძლოა, იყოს პირდაპირი ან ირიბი, მათ შორის, წერილობითი, ვერბალური, ფიზიკური, ელექტრონული ან ჰქონდეს გამოხატვის სხვა ფორმა. სექსისტური ქცევა და სექსუალური შევიწროება, შესაძლოა, იყოს ფიზიკური და/ან ფსიქოლოგიური, და მოიცავდეს ისეთ აშკარა და აქტიურ ქმედებებს, როგორცაა ფიზიკური თავდასხმა ან ღიად დისკრიმინაციული კომენტარები, პასიური თუ შეუმჩნეველი ქმედებები - მაგალითად, როდესაც წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი ქალების ჩართვა შეხვედრებსა თუ გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში რეგულარულად „ავიწყდებათ“, ან მუდმივად აბრაზებენ/დასცინიან მათ. ამ ქმედებებს, შესაძლოა, ჰქონდეს ერთჯერადი ინციდენტის ან დროის გარკვეულ მონაკვეთში განმეორებადი ქცევის სახე. სექსუალურ შევიწროებას განსაზღვრავს არა ქცევის განმახორციელებელი, არამედ, ქცევის სამიზნე პირი - ამგვარი ქმედებები არ მართლდება ისეთი განცხადებებით, როგორცაა „ეს ხუმრობა იყო“ ან „არ მინდოდა მისი შეურაცხყოფა“. სექსისტური კომენტარები, შესაძლოა, საზიანო იყოს იმ შემთხვევაშიც, თუ ისინი არ არის მიმართული რომელიმე კონკრეტული ადამიანისკენ. მაგალითად, თუ წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი კაცი ქალების არასრულფასოვნების შესახებ აკეთებს შეურაცხმყოფელ განცხადებას, შეიძლება ითქვას, რომ იგი წევრი ქალების მიმართ ჩადის შევიწროებას, რადგან მისი განცხადება ქალი წევრების მიმართ მტრული სამუშაო გარემოს შექმნას უწყობს ხელს.

ადგილობრივი მმართველობის კონტექსტში, სექსისტურ ენასა და სექსისტურ შევიწროებას შესაძლოა იყენებდნენ წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრები, აპარატის თანამშრომლები და ადმინისტრაციული პერსონალი, სხვა არჩეული მოხელეები ან სხვა სახელმწიფო ორგანოს თანამშრომლები, ისევე, როგორც ამომრჩევლები და ადგილობრივი საზოგადოების წევრები. სექსიზმის ჩამდენი პირი შესაძლოა იყოს კაცი, ან ქალი, რომელსაც სამიზნე იცნობს ან არ იცნობს. ადგილობრივ მმართველობაში ქალთა მიმართ

სექსიზმს, შესაძლოა, ასევე, ხელს უწყობდეს სოციალური მედია - მაგალითად, როდესაც მომხმარებლები სოციალურ ქსელებში გამოხატავენ შეურაცხყოფას, დაცინვას და ა.შ.

სექსიზმი საქართველოში ფართოდ გავრცელებული ფენომენია და სათავეს იღებს არსებული და მუდმივად კვლავწარმოებული გენდერული სტერეოტიპებიდან და როლებიდან ცხოვრების ყველა სფეროში. სექსიზმი ვლინდება ინტერნეტსივრცეში ან მის გარეთ და ხშირად მიმართულია პოლიტიკოსი ქალების მიმართ, მმართველობის ყველა დონეზე. ქალთა გარკვეული არათანაბარი აღქმა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და ქალთა ლიდერობა კვლავაც არსებობს. საზოგადოების აღქმისა და დამოკიდებულებების კვლევის თანახმად, გამოკითხული 10 კაციდან თითქმის 4 არ ეთანხმებოდა იმას, რომ როდესაც ქალი თანაბრად კვალიფიციურები არის და თანაბარი ხარისხით შეუძლია იგივე სამუშაოს შესრულება.²⁵

სექსისტური შინაარსის მასალების უმეტესობა სოციალური მედიის პლატფორმებზე ვლინდება; თუმცა, სექსისტური გამოუქება, რომელიც ამკვიდრებს გენდერულ სტერეოტიპებს, ასევე არსებობს მასმედიაში.²⁶ ამიტომ მასმედია და სოციალური ქსელები უარყოფით როლს თამაშობენ ქალი პოლიტიკოსების წინააღმდეგ სექსიზმის გავრცელებაში. 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნებში გენდერული თანასწორობის საწინააღმდეგო დისკურსი გაძლიერდა და გაიზარდა სექსისტური თავდასხმების რაოდენობა პოლიტიკოს ქალებზე. ამ პერიოდში ქალი პოლიტიკოსების მიმართ გამოიყენებოდა დისკრიმინაციული, გენდერულად მიკერძოებული და სექსისტური ენა.²⁷ გამოყენებულ ტერმინოლოგიას ჰქონდა სექსისტური კონოტაცია და შეურაცხმყოფელი, დამამცირებელი ლექსიკა.²⁸ ე.წ. „სლათ-შეიმინგი“ არის ერთ-ერთი გავრცელებული ნარატივი, რომელიც გამოიყენება ქალების შეურაცხყოფისათვის გენდერულ ნორმებთან შეუსაბამო ქცევის, ასევე, გარეგნობის ან ჩაცმულობის სტერეოტიპული მოლოდინების გამო. შენიშვნები ინტელექტუალური შესაძლებლობების, გამოცდილებისა და კომპეტენციების შესახებ, ასევე გამოიყენება ქალების დასაცინად.²⁹

საქართველოში ფიქსირდება არაერთი შემთხვევა, როდესაც ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების საჯარო მოხელეები იყენებდნენ დისკრიმინაციულ ფრაზეოლოგიას და სექსისტურ კომენტარებს ქალი პოლიტიკოსების მიმართ, ასევე საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიურად ჩართული ქალების მიმართ. კომენტარების შინაარსს უმეტესად ჰქონდა სექსუალური კონოტაცია ან ეხებოდა არსებულ გენდერულ როლებს.³⁰

სექსიზმის დეფინიციას საქართველოს კანონმდებლობა ექსპლიციტურად არ განსაზღვრავს. მიუხედავად იმისა, რომ სექსიზმი ხვდება „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის ფარგლებში, ტერმინის პირდაპირ არსებობამ შესაძლოა ხელი შეუწყოს სექსიზმის უკეთ გაგებას. საქართველოში სექსიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად ძირითად გამოწვევას წარმოადგენს ამ ფენომენისადმი მგრძობილობისა და გენდერულ თანასწორობაზე მისი უარყოფითი გავლენის შესახებ ცნობიერების ნაკლებობა; ასევე არასაკმარისი ინსტიტუციური რეაგირება სექსიზმის შემთხვევებზე, მათ შორის საჯარო პირების, პოლიტიკოსებისა და ხელისუფლების ორგანოების მხრიდან შემთხვევების დაგმობის

და სექსისტური ენის გამოყენებელი პირის პასუხისმგებლობის დაყენების ნაკლებობა.

ადგილობრივ მმართველობაზე სექსიზმის უარყოფითი გავლენის შედეგად, შესაძლოა, არჩეულმა ქალებმა ვერ შეძლონ საკუთარი აზრის გამოხატვა ან საჯარო პოლიტიკაზე გავლენის მოხდენა, ვინაიდან სექსიზმი განაპირობებს ქალების იზოლირებას, მათ მოსაზრებებს სერიოზულად არ ეკიდებიან ან ცხადად გამოხატავენ მათ მიმართ უნდობლობას, გენდერის გამო. ქალებმა, რომლებიც განიცდიან სექსიზმს ან მუშაობენ სექსისტურ გარემოში, შესაძლოა, ვეღარ ისარგებლონ შესაძლებლობებით, რომელიც მათი პოლიტიკური კარიერის წინსვლას განაპირობებს (მედია გაშუქება, ტრენინგი, გავლენიანი კომიტეტების ხელმძღვანელობა და ა.შ.). ამასთან, მათ, შესაძლოა, საერთოდ უარი თქვან მეორე ვადით არჩევის შესაძლებლობაზე და არ მიიღონ მონაწილეობა არჩევნებში. როგორც ადგილობრივ სახელისუფლებო სტრუქტურებში, ისე თემში სექსიზმის და სექსუალური შევიწროების შემსწრე პირები ხშირად თავს იკავებენ მხარდაჭერის გამოხატვისგან ან ჩარევისგან, რადგან მათ საპასუხო რეაქციის ეშინიათ. სექსიზმის შემთხვევებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს დაპირისპირება და კონფლიქტი, რასაც, როგორც წესი, მოჰყვება მედიაციისა და სამართალწარმოების ძვირადღირებული და ხანგრძლივი პროცესები. ეს ყოველივე კი მმართველობის ეფექტურობაზე უარყოფითად აისახება.

სექსისტური ქცევისა და შევიწროების მაგალითები

ბოროტი ჭორების, მითქმა-მოთქმის ან ინსინუაციების გავრცელება.

მუდმივი კრიტიკა, დამცირება ან დაცინვა.

ადამიანისათვის მუშაობის პროცესში განზრახ ხელის შეშლა და შეფერხება.

ადამიანის გამორიცხვა ან იზოლირება.

სიტყვიერი მუქარა ან ძალადობა.

ფიზიკური მუქარა ან ძალადობა.

დამამცირებელი/შეურაცხმყოფელი მიმართვა.

ადამიანის გაბრაზება ან მის შესახებ ხუმრობა.

ბოროტი ხუმრობა, ვანდალიზმი ან პირადი თუ სამსახურეობრივი ნივთების დამალვა.

შეურაცხმყოფელი პოსტერების, კარიკატურების, გამოსახულების ან სხვა

ვიზუალური მასალების გამოფენა

აგრესიული ან მუქარის შემცველი ჟესტები.

არასასურველი შეთავაზებები ან მოთხოვნები.

არასასურველი ფიზიკური კონტაქტი.

საჯაროდ დაცინვა ან საყვედური.

შვებულების, სწავლის ან დაწინაურების მოთხოვნით წარდგენილი განცხადებების დაბლოკვა.

წყარო: CUPE. <https://cupe.ca/stop-harassment-guide-cupe-locals-1>

ძირითადი განმარტებები

სექსიზმი: ნებისმიერი აქტი, ჟესტი, ვიზუალური გამოსახულება, ზეპირი ან წერილობითი განცხადება, პრაქტიკა ან ქცევა, რომლებიც ეფუძნება ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის არასრულფასოვნების იდეას სქესის ნიშნით, რაც ვლინდება საჯარო თუ კერძო სფეროში, ინტერნეტსივრცეში ან მის გარეთ, და მიზნად ისახავს ან იწვევს: i. ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის თანდაყოლილი ღირსებისა თუ უფლებების დარღვევას; ii. ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის ფიზიკურ, სექსუალურ, ფსიქოლოგიურ ან სოციალურ-ეკონომიკურ ზიანსა თუ ტანჯვას; iii. დამაშინებელი, მტრული, დამამცირებელი, ღირსების შემლახველი, ან შეურაცხმყოფელი გარემოს შექმნას; iv. ბარიერის შექმნას ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის ავტონომიისა და მათ მიერ უფლებების სრულად რეალიზებისათვის; v. გენდერული სტერეოტიპების შენარჩუნება-განმტკიცებას.

სექსუალური შევიწროება: სექსუალური ხასიათის არასასურველი ვერბალური, არავერბალური ან ფიზიკური ქცევა, რომელიც მიზნად ისახავს ან იწვევს პირისათვის ღირსების შელახვას ან ქმნის მტრულ, დამამცირებელ, შეურაცხმყოფელ გარემოს.

ქალთა მიმართ ძალადობა: საზოგადოებრივ თუ პირად ცხოვრებაში ქალების მიმართ გენდერული ნიშნით ჩადენილი ძალადობისათვის დამახასიათებელ ყველა ქმედებას, რომელთაც შედეგად მოჰყვება ან შეიძლება მოჰყვეს ქალებისთვის ფიზიკური, ფსიქოლოგიური ან სექსუალური ტანჯვის ან ეკონომიკური ზიანის მიყენება, მათ შორის, ასეთი ქმედებების ჩადენის მუქარა, ქალების იძულება ან მათთვის თავისუფლების თვითნებური აღკვეთა.

ირიბი დისკრიმინაცია: ისეთი მდგომარეობა, როდესაც ფორმით ნეიტრალური და არსით დისკრიმინაციული დებულება, კრიტერიუმი ან პრაქტიკა, პირებს, რომლებიც არსებითად არათანაბარ სიტუაციაში არიან თანასწორად ეპყრობა, თუ ასეთი მდგომარეობა არ ემსახურება საზოგადოებრივი წესრიგისა და ზნეობის დაცვის კანონიერ მიზანს, აქვს ობიექტური და გონივრული დასაბუთება და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში და ამ მიზნის მისაღწევის საშუალებები შესაბამისია.

პირდაპირი დისკრიმინაცია: ისეთი მოპყრობა ან პირობების შექმნა, რომელიც პირს რომელიმე ნიშნის გამო არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს ანალოგიურ პირობებში მყოფ სხვა პირებთან შედარებით, გარდა ისეთი შემთხვევისა, როდესაც ამგვარი მოპყრობა ან პირობების შექმნა ემსახურება საზოგადოებრივი წესრიგისა და ზნეობის დასაცავად კანონით განსაზღვრულ მიზანს, აქვს ობიექტური და გონივრული გამართლება და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში, ხოლო გამოყენებული საშუალებები თანაზომიერია ასეთი მიზნის მისაღწევად.

დისკრიმინაციის წახალისება: ნებისმიერი ქმედება, რომელიც განხორციელებულია მესამე პირის მიმართ დისკრიმინაციის მიზნით პირის იძულების, წახალისების ან მხარდაჭერის მიზნით.

შევიწროება: ნებისმიერი ნიშნით პირის დევნა, იძულება ან/და პირის მიმართ არასასურველი ქცევა, რომელიც მიზნად ისახავს ან იწვევს პირის ღირსების შელახვას და მისთვის დამაშინებელი, მტრული, დამამცირებელი, ღირსების შემლახველი ან შეურაცხმყოფელი გარემოს შექმნას.

სექსიზმის დეფინიცია აღებულია ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის CM/Rec(2019)1 რეკომენდაციიდან, მიღებულია 27 მარტი 2019, <https://rm.coe.int/cm-rec-2019-1-on-preventing-and-combating-sexism/168094d894>; ხოლო სხვა ყველ დეფინიცია ეყრდნობა საქართველოს კანონმდებლობას.

სექსიზმთან ბრძოლის პრაქტიკული ღონისძიებები

სექსიზმის აღმოფხვრა საჭიროებს ადამიანთა მრავალფეროვანი ჯგუფების ჩართულობასა და შესაბამისი პროცესებისა და ინსტიტუტების გამოყენებას. წინამდებარე სექცია მიმოიხილავს იმ ძირითად სფეროებს, სადაც პრაქტიკული ღონისძიებების განხორციელება აქტიურად უწყობს ხელს ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლას. იგი პირველ რიგში განიხილავს, თუ რა შესაბამისი ქმედების განხორციელება შეუძლიათ სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებს. აღნიშნული მოიცავს დისკუსიებს ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღების და სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობის გაუმჯობესების გზების შესახებ. წინამდებარე სექცია, ასევე, განიხილავს ადგილობრივ პოლიტიკაში შესვლის მსურველი პირებისა და კანდიდატების შესაძლებლობების განვითარების მეთოდებს და მიღწეული შედეგების განმტკიცების მიზნით კაცებთან (მათ შორის, ახალგაზრდა კაცებთან) მუშაობის გზებს. ამავე სექციაში წარმოდგენილია სტანდარტები და გამჭვირვალობის ზომები, რომლებიც ადგილობრივ ხელისუფლების ორგანოებს დაეხმარება სექსიზმზე რეაგირების გაუმჯობესებაში და იდეები ახალი ტექნოლოგიებისა და კავშირების გამოყენებით პრობლემების გადაჭრის გზების იდენტიფიცირების შესახებ.

მომდევნო, მე-4 სექციაში განხილულია სახელმწიფო პროცესებისა და ინსტიტუტების ადაპტაციის შესაძლებლობები, რათა გაუმჯობესდეს მათ მიერ სექსიზმზე და დისკრიმინაციაზე რეაგირება და პრევენცია ადგილობრივ დონეზე. აღნიშნული სექცია იწყება ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებისათვის განკუთვნილი ქვევის კოდექსებითა და ეთიკის სახელმძღვანელო პრინციპებით, რის შემდეგაც იგი განიხილავს პრობლემის გადაჭრის შესაძლო ინსტიტუციონალურ გზებს, ადგილობრივ, რეგიონულ და ცენტრალურ დონეზე. დასასრულს, სექციაში

განხილულია შესაძლო სანქციები და დაცვის საშუალებები და წარმოდგენილია მოკლე ინფორმაცია რესურსის დაგეგმვასთან დაკავშირებით.

წინამდებარე დოკუმენტში განხილული ყველა ინტერვენცია, შესაძლოა, გამოყენებული იქნას საარჩევნო ციკლის რომელიმე ეტაპზე (წინასაარჩევნო, საარჩევნო და არჩევნების შემდგომი ეტაპები) ან მთელი საარჩევნო ცილის განმავლობაში.

სექსიზმთან ბრძოლის მრავალმხრივი სტრატეგიის ძირითადი საკითხები

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის აღმოფხვრა საჭიროებს ბევრი განსხვავებული აქტორის ჩართვას არაერთ სფეროში. წინამდებარე სექცია მიმოიხილავს, თუ როგორ უნდა გააუმჯობესონ ძირითადმა აქტორებმა (ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები) სექსიზმთან ბრძოლის კუთხით გაწეული ძალისხმევის ხარისხი და გავლენა. ამ სექციაში განხილულია სექსიზმზე რეაგირების გასაუმჯობესებლად ადგილობრივ მმართველობას და სხვა ძირითად ჯგუფებს (მათ შორის, სამოქალაქო საზოგადოებას) შორის თანამშრომლობის შესაძლებლობები. ამასთან, მნიშვნელოვანია სხვა სამიზნე ჯგუფების - მაგალითად, ადგილობრივ ორგანოებში მომუშავე მამაკაცების, ქალი კანდიდატების და პოლიტიკაში შესვლის მოსურნე ქალების უკეთ მხარდაჭერა, რათა მათ უფრო მეტი წვლილი შეიტანონ კონსტრუქციული გარემოს შექმნაში.

ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღების ხელშეწყობა

მტკიცებულებაზე დაფუძნებული მიდგომები ორგანიზაციებს ეხმარება თავიანთი პოლიტიკის, პრაქტიკის, ღონისძიებებისა თუ გადაწყვეტილების მიღების პროცესების სამართლიანობის უზრუნველყოფაში, რათა ამ პროცესებმა არ დააბრკოლოს რომელიმე დაცული ჯგუფის მონაწილეობა და არ ჩააყენოს ისინი არახელსაყრელ მდგომარეობაში.³¹ თანასწორობის გავლენის შეფასება (EIA) და სხვა დოკუმენტები (კვლევები, მონაცემთა შეგროვება და ა.შ.) აუცილებელი ინსტრუმენტია ადგილობრივი და რეგიონული წარმომადგენლობითი ორგანოებისათვის, რათა მათ მოახდინონ თავიანთ დაწესებულებებში არსებული პრობლემის იდენტიფიცირება და დაადგინონ საწყისი წერტილი, რომელზე დაყრდნობითაც მოხდება მიღწეული პროგრესის შეფასება. ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებს შეუძლიათ აღნიშნული ღონისძიებების სხვადასხვა დონეზე დანერგვა - როგორც ზოგადად დაწესებულების, ისე კონკრეტული პოლიტიკის ან პროცედურის დონეზე.

ადგილობრივი ორგანოების მიერ მონაცემთა შეგროვება უნდა იყოს თანმიმდევრული და უწყვეტი, ხოლო მონაცემები გენდერის მიხედვით უნდა იყოს დეტალიზებული. ზოგიერთი მონაცემები, როგორცაა, სექსიზმი წინასაარჩევნო კამპანიის ან კენჭისყრის დროს, სპეციფიური მონაცემებია და მხოლოდ საარჩევნო პერიოდებს უკავშირდება. მონაცემების შეგროვება, დოკუმენტირება და შეფასება უნდა განხორციელდეს

დროულად, რათა შედეგები ეფექტურად იქნას გამოყენებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

ამ შედეგების საფუძველზე, ადგილობრივი ორგანოები შეძლებენ, გააუმჯობესონ შიდა პროცესები და სტრუქტურები და შეამცირონ სექსისტური პრაქტიკა გარე აქტორებში - მაგალითად, პოლიტიკურ პარტიებში. EIA როგორც წესი გამოიყენება პოლიტიკაში განხორციელებული ბოლოდროინდელი ან შემოთავაზებული ცვლილებების შესაფასებლად. მტკიცებულებაზე დაფუძნებული მიდგომები, დამატებით, ხელს უწყობს თანასწორობის საკითხების გათვალისწინების შესახებ წერილობითი ჩანაწერების შექმნას და ინსტიტუციური გამჭვირვალობის გაუმჯობესებას.

თანასწორობის გავლენის შეფასების (EIA) და დეტალიზებული სტატისტიკის მაგალითები

საქართველო: საქართველოს ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ (ცესკო) საარჩევნო სისტემების საერთაშორისო ფონდთან (IFES) თანამშრომლობით შეიმუშავა საინფორმაციო პორტალი, რომელიც მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს მიიღონ ცესკოს მიერ დამუშავებული გენდერული სტატისტიკა. გენდერული სტატისტიკის პორტალი აფიქსირებს ინფორმაციას ამომრჩეველთა ერთიანი სიის, საარჩევნო სუბიექტების, დამკვირვებლებისა და მედიის წარმომადგენლების, აგრეთვე საარჩევნო ადმინისტრაციის შემადგენლობის შესახებ.³²

საქართველო: საქართველოს სტატისტიკის სამსახურმა (საქსტატმა) 2018 წელს შექმნა გენდერული სტატისტიკის პორტალი.³³ პორტალი აჯგუფებს გენდერულად განცალკევებულ მონაცემებს ინფოგრაფიკისა და ინტერაქტიული მონაცემების ვიზუალიზაციის საშუალებით და იძლევა გენდერულ სტატისტიკას ისეთ სფეროებში, როგორცაა დემოგრაფია, ჯანდაცვა, განათლება, დასაქმება და უმუშევრობა, უსაფრთხოება, სოფლის მეურნეობა, მმართველობა, ბიზნეს სექტორი, შინამეურნეობები, შემოსავლის გამომუშავება და საინფორმაციო ტექნოლოგიები.

უკრაინა. „ქ. ჟიტომირის საკრებულოს გენდერული პორტალი“ შეიცავს გენდერულად დეტალიზებულ მონაცემებს საკრებულოს შესახებ. კერძოდ, დოკუმენტში ინფოგრაფიკების სახით არის წარმოდგენილი ისეთი მონაცემები, როგორცაა: ქალებისა და კაცების რაოდენობა საკრებულოს დეპუტატებს, დეპარტამენტის ხელმძღვანელებს და ხელმძღვანელის მოადგილეებს, სტრუქტურული განყოფილებების სპეციალისტებს და ა.შ. შორის, მათი ასაკი და განათლების დონე.³⁴ ჟიტომირის საკრებულოს ოფიციალური ვებსაიტი შეიცავს ინფორმაციას „თანასწორი შესაძლებლობების“ შესახებ, სადაც წარმოდგენილია გენდერული სტატისტიკა, შესაბამისი კანონმდებლობა, ინფორმაცია ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის, გენდერული თანასწორობის ხელშემწყობი და ანტიდისკრიმინაციული პროექტების შესახებ.³⁵

გაერთიანებული სამეფო. ბოლო ათი წელია გაერთიანებული სამეფოს ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები EIA-ს აქტიურად იყენებენ „საჯარო სექტორის თანასწორობის ვალდებულებით“ (SPED) გათვალისწინებული მოვალეობების შესასრულებლად.³⁶ აღნიშნული აქტის თანახმად, ყველა საჯარო ორგანო ვალდებულია, აღკვეთოს სქესით, გენდერით და სხვა დაცული ნიშნებით მოტივირებული დისკრიმინაცია, შევიწროება და ვიქტიმიზაცია. თითოეულ ადგილობრივ ორგანოში განსხვავებული პროცედურები მოქმედებს, თუმცა, ზოგადად, გაერთიანებულ სამეფოში EIA მოიცავს წინასწარ შეფასებას (სკრინინგს), რათა დადგინდეს საჭიროა, თუ არა შემდგომი ანალიზი და რატომ. შემდგომი ანალიზის საჭიროების შემთხვევაში, ტარდება სრული შეფასება კითხვარის გამოყენებით და ხდება ანგარიშის საჯაროდ გამოქვეყნება.

EIA-ს კითხვები, შესაძლოა, უკავშირდებოდეს შემოთავაზებული პოლიტიკის გენდერულ ანალიზს, შესაბამისი საჯარო მონაცემების გამოყენებას, კონსულტაციას ადგილობრივ აქტორებთან, მონაცემების შეგროვებას და მტკიცებულებას. შედეგად შემუშავებული რეკომენდაციები განსაზღვრავს, თუ რამდენად უზრუნველყოფს შემოთავაზებული პოლიტიკა ადგილობრივი ორგანოს პასუხისმგებლობების შესრულებას თანასწორობასთან და ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებით. EIA-ს ფორმები, სახელმძღვანელო მითითებები და ანგარიშები ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.northampton.gov.uk/info/200041/equality-and-diversity/1305/community-and-or-equality-impact-assessments-incorporating-health-considerations>

სამიზნე ნიშნულების განსაზღვრა და პროგრესის მონიტორინგი სამოქალაქო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის საფუძველზე

ზუსტი მონაცემები და დოკუმენტაცია ადგილობრივ ორგანოებს შესაძლებლობას აძლევს, განსაზღვრონ დროთა განმავლობაში მისაღწევი პროგრესის სამიზნე ნიშნულები. ამბიციური, თუმცა რეალისტური მიზნების დასახვა მნიშვნელოვანია ადგილობრივ წარმომადგენლობით ორგანოებში სექსიზმის გავრცელების შემცირების და გენდერული თანასწორობის გაზრდის ხელშესახები „საგზაო რუკის“ შექმნას. სამიზნე ნიშნულები უნდა ეფუძნებოდეს მყარ მონაცემებს და უნდა შემუშავდეს სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებთან (სახელმწიფო და არა-სახელმწიფო) თანამშრომლობის საფუძველზე, კონტექსტის შესაბამისად.

შეუსრულებელი სამიზნე ნიშნულები ავტომატურად უნდა იწვევდეს პოლიტიკის დონეზე საჭირო ცვლილებების განხორციელებას - მაგალითად, თანასწორობის ღონისძიებებისთვის გნაკუთვნილი ბიუჯეტის გაზრდას. ადგილობრივ ორგანოებსა და სამოქალაქო ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობა, ამ მხრივ, განსაკუთრებით ეფექტური შეიძლება იყოს. კერძოდ, სამოქალაქო ორგანიზაციებს შეუძლიათ, მონიტორინგი გაუწიონ სამიზნე ნიშნულების მიღწევის პროცესს და მოამზადონ

შესაბამისი მოსაზრებები, კვლევა და დოკუმენტაცია. მათ, ასევე, შეუძლიათ, უზრუნველყონ ცნობიერების ამაღლება ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების სამიზნე ნიშნულებისა და განხორციელებული პროგრესის შესახებ, რაც ხელს შეუწყობს საზოგადოების მხრიდან ადგილობრივი ხელისუფლების ლეგიტიმურობის აღქმას და ნდობას.

სამიზნე ნიშნულების განსაზღვრისა და პროგრესის მონიტორინგის კუთხით თანამშრომლობის მაგალითები

საქართველო: „გენდერული ბარომეტრი“ არის პროექტი, რომლის მიზანია სექსისტური სიძულვილის ენის და გენდერული სტერეოტიპების გამოვლენა პოლიტიკოს ქალებისა და სხვადასხვა საჯარო დაწესებულებების წარმომადგენლების მიმართ.³⁷ პროექტის ფარგლებში, საქართველოში წინასაარჩევნო კამპანიის განმავლობაში, სოციალურ მედიაში ქალი პოლიტიკოსების მიმართ გამოყენებული სექსისტური სიძულვილის ენის მონიტორინგი და შეფასება ხორციელდება. გარდა ამისა, მომზადდა მულტიმედიური მასალები, როგორცაა მოკლე ვიდეო და ქვიზი სექსიზმის შესახებ, ამ საკითხზე ცნობიერების ასამაღლებლად. პროექტი ხორციელდება არასამთავრობო ორგანიზაციების "მედიის განვითარების ფონდის" და "საფარის" მიერ, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და შვედეთის მთავრობის ფინანსური მხარდაჭერით.

Available at: www.genderbarometer.ge

საფრანგეთი: განათლების სფეროში საფრანგეთის მაგალითი შესაძლებელია, ადაპტირდეს და გამოყენებული იქნას ადგილობრივი მმართველობის სფეროში. კერძოდ, ჰუმბერტინ ოკლერის ცენტრი ახორციელებს სკოლის სახელმძღვანელოებში (ისტორია, მათემატიკა და ფრანგული ენა) სექსისტური შინაარსის მასალების ანალიზს. ამასთან, ცენტრს მომზადებული აქვს შეფასების ცხრილი და პრაქტიკული მითითებები სახელმძღვანელოების თანასწორობის ინსტრუმენტებად გამოყენების შესახებ. 2017 წლის ნოემბერში ცენტრმა შექმნა ვებსაიტი კიბერ-სექსიზმის წინააღმდეგ. სამიზნე ნიშნულების განსაზღვრას და პროგრესის მონიტორინგს ხელს უწყობს სპეციალიზებულ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების პოლიტიკოსთა და რესურსების შეფასების კუთხით.

ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართვის მოსურნე პირების და კანდიდატების აღჭურვა სექსიზმთან ბრძოლის უნარებით

სექსიზმის გამო არაერთი ქალი თავს იკავებს ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართვისგან. აღნიშნულის დასაძლევად, კანდიდატებს უნდა ესმოდეთ, თუ დაცვის რა საშუალებებია მათთვის ხელმისაწვდომი. მათ, ასევე, უნდა ჰქონდეთ ნდობა, რომ შესაბამისი მოხელეები მათ დაიცავენ და ინტერნეტ სივრცეში თუ მის გარეთ საზიანო ქმედებების ჩამდენ პირებს დააკისრებენ სანქციას. აღნიშნული, შესაძლოა, მოიცავდეს

მიზნობრივ საინფორმაციო სესიებს, სოციალურ რეკლამებს და ბრიფინგებს კამპანიის პერიოდებში. ამასთან, რეკომენდებულია სტრატეგიული კომუნიკაცია ოფიციალური აქტორების მხრიდან, რაც, მათ შორის, მოიცავს საარჩევნო ორგანოების, პოლიციისა და უსაფრთხოების ატორების, ადგილობრივი სახელისუფლებო ორგანოებისა და პოლიტიკური პარტიების მიერ ნების და პოლიტიკის გამომხატველი განცხადებების გაკეთებას.

მენტორინგის პროგრამები ხელს უწყობს ცოდნის, გამოცდილების, პერსპექტივების და უნარების გაზიარებას ადგილობრივ მმართველობაში და ქალებს აძლევს ერთმანეთისგან სწავლის და კარიერული განვითარების შესაძლებლობას. კონტაქტების დამყარების სტრატეგიის მსგავსად, მენტორინგი და სპონსორობის პროგრამები ითვალისწინებს ახალბედა ქალი ლიდერების დაწყვილებას კოლეგა ქალებთან ან კაცებთან, რომელთაც შესაბამის სფეროში უფრო მეტი გამოცდილება გააჩნიათ. აღნიშნული სტრატეგია ხელს უწყობს სექსიზმთან ბრძოლას - კერძოდ, იგი ახლადარჩეულ ქალებს უზრუნველყოფს საჭირო ინსტრუმენტებითა და რესურსებით, მოვალეობების შევიწროების გარეშე განსახორციელებლად.

ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართვის მოსურნე პირების და კანდიდატების შესაძლებლობების განვითარების მაგალითები

საქართველო: 2016 წელს საქართველოს ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ (ცესკო) პირველად მიიღო გენდერული თანასწორობის პოლიტიკა. პოლიტიკა განსაზღვრავს ადმინისტრაციის მიდგომას გენდერული თანასწორობისადმი და ორიენტირებულია არჩევნებში ქალებისა და მამაკაცების თანაბარი მონაწილეობის უზრუნველყოფაზე, საარჩევნო ადმინისტრაციის შესაძლებლობების გაძლიერების, ინსტიტუციური პრაქტიკის დამკვიდრების, პროგრამების შემუშავების, ასევე შესაბამისი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობაზე.³⁸

ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ (ცესკო) და მისმა სასწავლო ცენტრმა გენდერული საკითხები შეიტანა რამდენიმე სასწავლო პროგრამაში, როგორცაა „არჩევნები და ახალგაზრდა ამომრჩეველი“, „საარჩევნო განვითარების სკოლა“, ასევე, სემესტრული კურსი „საქართველოს საარჩევნო კანონი“³⁹ უფრო მეტიც, სპეციალიზებული სასწავლო პროგრამის ფარგლებში, ცესკომ ჩაატარა მთელი რიგი ტრენინგები სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიების პოტენციური ქალი კანდიდატებისთვის და გამოყო გრანტები 175,830 ლარის ოდენობით ცხრა ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციისათვის, ქალების საარჩევნო პროცესებში ჩართულობის წახალისების მიზნით.⁴⁰

საქართველო: კამპანია „პოლიტიკაSHE“, რომელიც შეიქმნა საინიციატივო ჯგუფის „ქალები საქართველოდან“ მიერ, მიზნად ისახავს ქალთა პოლიტიკური უფლებების უზრუნველყოფას და გენდერული ბალანსის მიღწევას ყველა დონის სამთავრობო დაწესებულებებში. კამპანიის ფარგლებში მზადდება ისტორიები და ვიზუალური შინაარსის მასალები (მაგ. ვიდეო, ფოტო), სადაც სხვა საკითხებთან ერთად ქალი პოლიტიკოსები და აქტივისტები აზიარებენ თავიანთ გამოცდილებას სექსისტური

სიძულვილის ენის შემთხვევებზე, ასევე მათ მოსაზრებებს ქალთა პოლიტიკურ მონაწილეობაზე.

Available at: www.womenofgeorgia.ge; www.facebook.com/womenofgeorgia.

უკრაინა: პოლიტიკაში ჩართული ქალებისათვის რამოდენიმე ლიდერთა სკოლა არსებობს, რომელთა მიზანია სხვადასხვა სფეროებისა და სექტორების წარმომადგენელი ქალი ლიდერების გაძლიერება და აღჭურვა ახალი ცოდნითა და უნარებით, მათი კარიერული განვითარება, პოლიტიკურ პარტიებში, სახელმწიფო უწყებებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებში ქალთა წამყვანი როლის გაზრდა და ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ქალთა მონაწილეობის გაუმჯობესება. ამ მხრივ, განსაკუთრებით აღსანიშნავია პროგრამა DOBRE-ს ფარგლებში (2017-2021) არსებული ქალი ლიდერების აკადემია, უკრაინის ქალთა პოლიტიკური ლიდერობის სკოლის ქალთა კავშირი, გენდერული კულტურის ცენტრის ქალთა ლიდერობის სტუდია და სხვა. 2019 წელს, ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის (NDI) მხარდაჭერით 15 ოლქში გაიმართა ლიდერობის სკოლა ადგილობრივი საკრებულოს დეპუტატობის კანდიდატი ქალებისათვის. სკოლებში ისწავლებოდა სტრატეგიულ დაგეგმვა, პროექტის მართვა, კომუნიკაციის და დებატების უნარები.⁴¹

პორტუგალია. პროგრამა „ქალებისგან ქალებს“ მიზნად ისახავდა ახალგაზრდა ქალების მონაწილეობის გაზრდას პოლიტიკაში. ასაკით უფროსი ქალები, რომლებიც პოლიტიკაში აქტიურად იყვნენ ჩართული, 15-დან 30 წლამდე ასაკის 30 ახალგაზრდა ქალის მენტორინგს ახორციელებდნენ. პროგრამის ხანგრძლივობა იყო 12 თვე და იგი, ასევე, ითვალისწინებდა ტრენინგს გენდერული თანასწორობის, დემოკრატიის, პოლიტიკური სისტემებისა და სხვა თემების შესახებ, ისევე, როგორც ვიზიტებს პოლიტიკურ ინსტიტუტებში. პროგრამის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობოდა ეთნიკური და კულტურული უმცირესობის ჯგუფების წარმომადგენელი ახალგაზრდა ქალების მონაწილეობას.⁴²

კაცებთან თანამშრომლობა სექსიზმთან ბრძოლის და გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის კუთხით

სექსიზმთან ბრძოლის ნებისმიერი ინიციატივის შემადგენელი ნაწილი უნდა იყოს კონსტრუქციული ჩართულობა კაცებთან (მათ შორის, ახალგაზრდა კაცებთან). მნიშვნელოვანია ადგილობრივ მმართველობაში ჩართული კაცების ინფორმირება იმის შესახებ, თუ რა წარმოადგენს საზიანო, სექსისტურ ქმედებებს, რათა მათ არ განახორციელონ ასეთი ქმედებები და მხარი დაუჭირონ გენდერულ თანასწორობას. შესაძლებლობების განვითარებისკენ მიმართული აქტივობები ხელს შეუწყობს სექსისტური ქცევისა და სექსუალური შევიწროების წინააღმდეგ მიმართული პოლიტიკის ერთობლივად ჩამოყალიბებას და განხორციელებას.

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის კულტურის დაძლევის მიზნით კაცებთან თანამშრომლობის პრაქტიკული ღონისძიებების მაგალითებია: ტრენინგი, დიალოგის

ინიციატივები, მენტორინგის პროგრამები, რომელთა მიზანია პირადი მიკროძოგების და სექსისტური ქცევის შესახებ ცნობიერების ამაღლება და მათი დაძლევის მიზნით შესაბამისი სტრატეგიების იდენტიფიცირება. ამ ინიციატივებს ორგანიზებას უწევენ სპეციალიზებული გარე აქტორები (არასამთავრობო ორგანიზაციები და ა.შ.) ან პირდაპირ ადგილობრივი ორგანოები. მსგავსად აღნიშნულისა, მიზნობრივი ტრენინგები და სხვა რეგიონებსა თუ ქვეყნებში სექსიზმზე რეაგირების შედარებითი კვლევები, შესაძლოა, სასარგებლო აღმოჩნდეს იმ ადგილობრივი არჩეული მოხელეებისათვის, რომელთაც სურთ, ხელი შეუწყონ სექსიზმზე რეაგირების პოლიტიკის გაუმჯობესებას.

სწავლისა და განათლების გარდა, სექსიზმთან ბრძოლის და თანასწორობის ინიციატივებში კაცების ჩართულობას ხელს შეუწყობს საერთო პარტიული შეთანხმებების ხელმოწერა ან ინდივიდუალური ვალდებულებების აღება, მონაწილეობის მიღება წამახალისებელ პროგრამებში და სექსიზმის ამოცნობის, საზიანო სიტუაციებზე რეაგირებისა და ინტერვენციის უნარების შესახებ ტრენინგებში. ამასთან, შესაძლებელია მენტორინგის პროგრამების გამოყენებაც - მაგალითად, ახლადარჩეული წარმომადგენლების (კაცების) მენტორინგი გენდერული თანასწორობისა და სექსიზმისგან თავისუფალი ადგილობრივი მმართველობის აქტიურად ხელშეწყობის გზებზე. „უკუ-მენტორინგი“ კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი სტრატეგიაა, რომელიც ითვალისწინებს ადგილობრივ პოლიტიკაში აქტიური ქალების მიერ გენდერული სენსიტიურობის შესახებ ტრენინგების ჩატარებას რეგიონული ან ცენტრალური მმართველობის ორგანოს მოხელეებისათვის.

სექსიზმთან ბრძოლისა და თანასწორობის ხელშეწყობის კუთხით კაცებთან თანამშრომლობის მაგალითები

გლობალურ დონეზე - Barbershop-ის ინიციატივა (HeForShe). Barbershop-ის გლობალური ღონისძიებები ზრდასრულ და ახალგაზრდა კაცებს ეხმარება, აქტიურად ჩაერთონ გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობაში და გაიაზრონ, თუ როგორ ზღუდავს გენდერული უთანასწორობა ადამიანების, ბიზნესებისა და ადგილობრივი თემების შესაძლებლობას, სრულად მოახდინონ თავიანთი ადამიანური, ეკონომიკური ან სოციალური პოტენციალის რეალიზება. Barbershop-ის ღონისძიებები კაცებს უზრუნველყოფს უთანასწორობაზე რეაგირების და შესაბამისი ცვლილებების განხორციელების ინსტრუმენტებით. Barbershop-ის ინიციატივები ითვალისწინებს ინსტრუმენტთა ფართო სპექტრს სამი სხვადასხვა მიმართულებით: 1. ლიდერობის სესიები, 2. სემინარები, 3. ჩართულობის გაზრდა. აღნიშნული რესურსების სამიზნეს წარმოადგენენ პოლიტიკაში სხვადასხვა დონეზე ჩართული, მათ შორის, მაღალ თანამდებობებზე მყოფი კაცები. ინსტრუმენტები და რესურსები ხელმისაწვდომია უფასოდ, ელექტრონულ ფორმატში: <https://www.heforshe.org/en/barbershop>

კარიბის ზღვის სახელმწიფოები. პარლამენტარებმა მოახდინეს შემდეგი კარგი პრაქტიკის იდენტიფიცირება:

საკანონმდებლო და საზედამხებდველო ფუნქციები

- კანონმდებლობის და ბიუჯეტების შეფასება ინტერსექციური გენდერული პერსპექტივის გამოყენებით, მრავალფეროვან ჯგუფებზე მათი პოტენციური გავლენის განსაზღვრის მიზნით
- ისეთი კანონებისა და ინიციატივების ადვოკატურება, რომელიც პოზიტიურ გავლენას იქონიებს ქალებზე და ამ ინიციატივების მისაღებად საჭირო პოლიტიკური ნების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა
- ქალთა ჯგუფებთან კონსულტაცია, შემოთავაზებულ საკანონმდებლო ინიციატივებზე უკუკავშირის მისაღებად (არა მხოლოდ გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებით) და შედეგების გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ინტეგრირება

შეხვედრები (მათ შორის, საკომიტეტო, პლენარული და საკონსულტაციო)

- შეხვედრების თავმჯდომარის მიერ ყველა წევრის თანაბარი მონაწილეობის წახალისება (მაგალითად, მათ, ვისაც არ უსაუბრიათ, თავმჯდომარე შესთავაზებს, გამოხატონ თავიანთი მოსაზრება)
- თითოეული ჯგუფის წარმომადგენლის პატივისცემით მოსმენა

ტრადიციული და ონლაინ მედია

- სოციალური მედიის გამოყენება გენდერული თანასწორობის დამცველების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის მიღებისა და შესაბამის თემებზე დისკუსიებში ჩართვის მიზნით
- ონლაინ პლატფორმებზე ან მედიასთან ინტერვიუების დროს გამოვლენილ გენდერულ სტერეოტიპებთან და მიკერძოებასთან დაპირისპირება

ყოველდღიურ ცხოვრებაში

- გენდერული თანასწორობის ძირითადი საკითხების შესახებ ცოდნის მიღება და სხვებისათვის გაზიარება
- კაცების წახალისება, რათა ისინი გახდნენ მოკავშირეები სექსიზმთან ბრძოლაში
- გენდერულად მგრძობიარე ენის გამოყენება (ე.ი. კომუნიკაციები, რომელიც ახდენს ქალების მიმართ პატივისცემის დემონსტრირებას და მათ არ უგულვებლყოფს) და ყურადღების გამახვილება ყოველდღიურ საუბრებში საზიარო გამონათქვამების გამოყენებაზე.

<https://www.parlAmericas.org/en/gender-equality.aspx>

სტანდარტების დადგენა და გამჭვირვალობის ღონისძიებების შემოღება

ევროპის საბჭოს ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფალთა კონგრესისათვის გამჭვირვალობა და ღია მმართველობა პრიორიტეტს წარმოადგენს კორუფციასთან ბრძოლისა და საზოგადოებრივი ეთიკის ხელშეწყობის კუთხით.⁴³ ღია მმართველობის პრინციპები პირდაპირ უკავშირდება მთავრობის ნებას, მოახდინოს სექსიზმზე რეაგირება და ხელი შეუწყოს გენდერულ თანასწორობას. უფრო კონკრეტულად, ღია

მმართველობა ზრდის ხელისუფლების მიერ განხორციელებული საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას, მხარს უჭერს მოქალაქეების მონაწილეობას, განაპირობებს ხელისუფლების კეთილსინდისიერებას და ხელს უწყობს ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებას გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულებისთვის. ამ ქმედებებზე დაყრდნობით შესაძლებელია ინფორმაციის, წვდომისა და მონაწილეობის კუთხით არსებული „გენდერული უფსკრულის“ აღმოფხვრა და ქალების და გენდერული თანასწორობის მხარდამჭერების ჩართულობის გაზრდა სახელმწიფო სერვისების მიწოდების და სახელმწიფო მოხელეთა ანგარიშვალდებულების გზების განსაზღვრაში.⁴⁴

აღნიშნული საკითხები თანაბრად მნიშვნელოვანია ადგილობრივ და რეგიონულ ორგანოებში სექსიზმთან ბრძოლისა და პრევენციისთვის. ადგილობრივმა და რეგიონულმა ორგანოებმა უნდა გამოაქვეყნონ ძირითადი ინფორმაცია და დოკუმენტები, ხელი შეუწყონ საჯარო კონსულტაციის პროცესებს და მხარი დაუჭირონ იმ ღონისძიებების მონიტორინგს და იმპლემენტაციას, რომელიც უკავშირდება დაწესებულებებში სექსიზმთან და სექსუალურ შევიწროებასთან ბრძოლას და ქალების პოლიტიკურ მონაწილეობას. ამ დაწესებულებებში საზიანო სექსისტური ინციდენტების პრევენციის მიზნით, შესაძლებელია ქვევის სტანდარტების შესახებ შეთანხმების მიღწევა და ფორმალურად დანერგვა. ქვევის ახალი სტანდარტების შესახებ ცოდნისა და ცნობიერების ხელშეწყობისთვის მიზანშეწონილია ტრენინგის უზრუნველყოფაც.

სტანდარტების დანერგვის მაგალითები

გლობალურ დონეზე - ღია მმართველობის პარტნიორობა. ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) წევრია 78 ქვეყანა (საქართველოს ჩათვლით), ადგილობრივი მმართველობის არაერთ ორგანო (რომელიც ორ მილიარდზე მეტ ადამიანს წარმოადგენს) და ათასობით სამოქალაქო ორგანიზაცია. 2020 წლის აპრილში OGP-იმ დაიწყო ადგილობრივ მმართველობაზე ორიენტირებული ახალი ეტაპი, სახელად „OGP Local“. OGP-ის რეკომენდაციის თანახმად, გენდერული თანასწორობისა და სექსიზმის აღმოფხვრის ხელშეწყობისთვის, მნიშვნელოვანია შემდეგი ქმედებების განხორციელება მთავრობის ყველა დონეზე:

- ქალთა ორგანიზაციების, გენდერული ქსელებისა და ლიდერების წახალისება და პროაქტიულად მიწვევა მრავალმხრივ ფორუმებზე;
- გენდერული თანასწორობის მხარდამჭერებთან თანამშრომლობა სახელმწიფო სამოქმედო გეგმების გენდერული ანალიზისთვის, რათა დადგინდეს, თუ რომელ სფეროებში აქვთ განსხვავებული გენდერის წარმომადგენლებს არაპროპორციული წვდომა სერვისებზე ან პოტენციურ სარგებელზე. მიღებული ანალიზის შედეგები გამოყენებული უნდა იქნას OGP-ის ფარგლებში აღებულ

კონკრეტულ ვალდებულებებში გენდერული საკითხების მენსტრინგისთვის;
და

- სერვისების ან პოლიტიკის სფეროში ქალებისა და გოგონების საჭიროებებზე რეაგირების მიზნით ახალი ინიციატივის შემუშავება ღია მმართველობის გამოყენებით.

გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის შესახებ OGP-ის სხვა რეკომენდაციები ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.opengovpartnership.org/actions-for-a-more-inclusive-open-government-partnership/>

ასევე, იხ.: <https://www.opengovpartnership.org/ogp-local/>

კანადა. კანადის ღია მმართველობის სამოქმედო გეგმაში გენდერი ცალსახად არის ინტეგრირებული. კერძოდ, კანადის მთავრობამ ჩაატარა ღია მმართველობის გეგმის გენდერზე დაფუძნებული ანალიზი პლუს (GBA+), რათა განესაზღვრა, თუ რა გავლენას ახდენს იდენტობის განმსაზღვრელი სხვადასხვა ურთიერთმკვეთავი ფაქტორები კანადის მიერ ღია მმართველობის სფეროში განხორციელებული საქმიანობის ეფექტურობაზე. აღნიშნული ანალიზის საფუძველზე, მრავალმხრივი პროცესის და ფემინისტური და ინკლუზიური განხილვების შედეგად მიღებულ უკუკავშირზე დაყრდნობით, კანადის მთავრობამ წარმოადგინა ეროვნული სამოქმედო გეგმის ფარგლებში აღებული 10 ვალდებულება 2018-2020 წლებისთვის. იხ.: <https://open.canada.ca/en/content/canadas-2018-2020-national-action-plan-open-government>

რეგიონული და ეროვნული გენდერული თანასწორობის ქსელების გამოყენება

გენდერული ქსელები ძლიერი ინსტრუმენტია, რომელიც ადგილობრივ მმართველობაში ჩართულ ქალებს საშუალებას აძლევს, შეიმუშაონ ახალი იდეები და პერსპექტივები როგორც საერთო პრობლემებზე (მაგ.: სექსიზმი), ისე ამომრჩეველთა საჭიროებებზე რეაგირებისთვის. ასეთი ქსელები უზრუნველყოფს კონსულტაციისა და კარიერული მხარდაჭერის ფორუმს და ადამიანებს განსხვავებული პერსპექტივების შექმნაში ეხმარება. მსოფლიოში ადგილობრივ დონეზე არჩეული ქალების ქსელის არაერთი მაგალითი არსებობს, მათ შორისაა ეროვნული ასოციაციები, რომლებიც მმართველობის რომელიმე დონის წარმომადგენელ ქალებს აერთიანებს (მაგალითად, ქალი მერების ეროვნული ქსელი) ან გეოგრაფიული არეალის მიხედვით შექმნილი ქსელები (მაგალითად, ქალი მერების ფორუმი სამხრეთ აღმოსავლეთ ევროპაში,⁴⁵ თანამეგობრობის ქსელი - ქალები ადგილობრივ მმართველობაში,⁴⁶ კანადის მუნიციპალიტეტების ფედერაცია⁴⁷ და ადგილობრივ დონეზე არჩეული ქალების ქსელი აფრიკაში - REFELA).⁴⁸

გენდერული თანასწორობის ქსელების მაგალითები

საქართველო: საქართველოს პარლამენტის მუდმივმოქმედი გენდერული თანასწორობის საპარლამენტო საბჭო გეგმავს პლატფორმის შექმნას პარტიათაშორისი თანამშრომლობისათვის, ცენტრალურ და ადგილობრივ დონეზე ქალ პოლიტიკოსთა გაძლიერების და მხარდაჭერისათვის. კერძოდ, პლატფორმა მიზნად ისახავს პოლიტიკოს ქალებს შორის თანამშრომლობისა და სოლიდარობის ფორმატის ჩამოყალიბებას, რათა უზრუნველყოს მათი მხარდაჭერა არჩევითი ორგანოს ყველა დონეზე; ძალადობისგან თავისუფალი წინასაარჩევნო გარემო; ხელი შეუწყოს მედიაში გენდერული სტერეოტიპებისგან თავისუფალ გაშუქებას; ასევე ამაღლოს ცნობიერება იმ კონკრეტული გამოწვევების შესახებ, რომლებსაც კანდიდატი ქალები აწყდებიან.⁴⁹

საქართველო: 2014 წელს შექმნილი „კოალიცია თანასწორობისთვის“ არის 11 არასამთავრობო ორგანიზაციის⁵⁰ არაფორმალური ალიანსი. კოალიცია მიზნად ისახავს ანტი-დისკრიმინაციული მექანიზმების მანდატისა და კომპეტენციების გაძლიერებას, ასევე დისკრიმინაციასთან, მათ შორის გენდერული დისკრიმინაციის ყველა ფორმასთან, ეფექტიან ბრძოლას.

Available at: www.equalitycoalition.ge

საქართველო: პლატფორმა „არა ფობიას“, რომელიც შეიქმნა 2014 წელს, აერთიანებს 13 არასამთავრობო ორგანიზაციას, რათა ხელი შეუწყოს მჭიდრო თანამშრომლობას დისკრიმინაციული გამონათქვამების და სიძულვილის ენის გამოვლენისა და აღმოფხვრის მიზნით, მათ შორის სექსისტურ ენაზე, ქართულ პოლიტიკასა და მედიაში. გარდა ამისა, პლატფორმა ორიენტირებულია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე სიძულვილის ენისა საფრთხეებისა და ტოლერანტობის შესახებ.

Available at: www.notophobia.ge

ახალი ტექნოლოგიების ინტეგრაცია

მიუხედავად იმისა, რომ სოციალური მედია და სხვა ახალი ტექნოლოგიები, შესაძლოა, გამოყენებული იქნას საზიანო სექსისტური გზავნილების გასავრცელებლად და გასაძლიერებლად, ისინი, ასევე, წარმოადგენენ ძლიერ ინსტრუმენტებს განათლებისა და ცნობიერების ამაღლებისთვის. ვებინარები, ონლაინ შეხვედრები და კითხვა-პასუხის სესიები ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართულ ქალებს აძლევს როგორც გამოცდილების გაზიარების, ისე პოლიტიკაში ჩართულ ქალებზე სექსიზმის საზიანო გავლენის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების შესაძლებლობას. ასეთივე სასარგებლო ინსტრუმენტია პოდქასტები, რომელიც წარმოადგენს გამოწვევებისა და შესაძლებლობების შესახებ აუდიტორიისათვის სიღრმისეული ინფორმაციის

მიწოდების საშუალებას. პოდკასტების გამოყენება, ასევე, შესაძლებელია უფრო ვიწრო აუდიტორიაზე ფოკუსირების მიზნით - მაგალითად, ადგილობრივი ორგანოს წევრი/წევრობის მოსურნე ქალები და კაცი პოლიტიკოსები. საქართველოში არსებობს სხვადასხვა პოდკასტების სერიები და მულტიმედიური მასალები გენდერული თანასწორობის საკითხებზე; ერთ-ერთი ასეთი მაგალითია "ფემინსტრიმი".⁵¹ "ფემინსტრიმი", რომელიც „ქალთა ფონდისა“ და ფემინისტთა დამოუკიდებელი ჯგუფის ერთობლივი პროექტია ფოკუსირებულია გენდერული თანასწორობის სხვადასხვა სფეროზე, როგორცაა შრომითი უფლებები, ქალების მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღებაში, სექსუალური და რეპროდუქციული უფლებები, სექსუალობა, ფემინიზმი და კულტურა, გენდერი და ინტერსექციუალობა, გარემოსდაცვითი სამართლიანობა და ა. შ.

მმართველობაში სექსიზმის აღმოსაფხვრელად ახალი ტექნოლოგიების გამოყენების მაგალითები

უკრაინა - გენდერული მუზეუმი. მუზეუმი, რომელიც ხარკოვში მდებარეობს, მოხმარებელს თავის ვებსაიტზე სხვადასხვა ინტერაქტიულ მასალებს სთავაზობს. მუზეუმის ონლაინ რესურსები შეიცავს ინფორმაციას უკრაინის გენდერული თანასწორობის ისტორიის მნიშვნელოვანი მოვლენების თაობაზე, მასალებს ქალთა საერთაშორისო დღის და სექსიზმთან ბრძოლის შესახებ, კვლევებს და სხვა საჯარო ინფორმაციას.⁵²

ევროპა. ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა ონლაინ არხი შეიცავს სხვადასხვა სახის სასარგებლო მასალებს სექსიზმის აღმოფხვრის შესახებ. რესურსები ხელმისაწვდომია სხვადასხვა ენებზე და მათში წარმოდგენილია ინფორმაცია სექსიზმის თაობაზე, ვიდეოები, სტატისტიკური მონაცემები, მაგალითები და რეკომენდაციები. აღნიშნული არხი, ასევე, შეიცავს ინტერაქტიულ ქვიზს, რომელიც ამოწმებს მომხმარებელთა ცოდნასა და პერსონალურ აღქმებს სექსიზმის შესახებ. <https://www.coe.int/en/web/human-rights-channel/stop-sexism>

გლობალურ დონეზე. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში პოდკასტებს იყენებენ ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის წასახალისებლად და სექსიზმის შესამცირებლად - მაგალითად, კანადური პოდკასტი, სახელწოდებით „მეორე შანსი არ იქნება“⁵³ 12 ქალი მინისტრის პოლიტიკურ მოგზაურობას ასახავს და მსმენელებს ეხმარება იმის გააზრებაში, თუ რა როლი ითამაშა გენდერმა მათი კარიერის საწყის და ყველაზე მაღალ ეტაპზე. „23%: საუბრები მთავრობაში მყოფ ქალებთან“ არის პოდკასტი, რომელიც ქალიდერებთან ერთად განიხილავს ისეთ საკითხებს, როგორცაა: რამ მისცა მათ არჩევნებში მონაწილეობის მოტივაცია, რა გამოცდილება მიიღეს ამ პროცესის მანძილზე და რა პოლიტიკური ბრძოლა ელით წინ.⁵⁴

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლის ინსტიტუციური გზები

საქართველოს კანონი გენდერული თანასწორობის შესახებ (2010) და საქართველოს კანონი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ (2014), ისევე როგორც ზემოთ ცხრილში მოყვანილი ცხრილში ჩამოთვლილი სხვა ეროვნული პოლიტიკის დოკუმენტები წარმოადგენს ძირითად ჩარჩოს გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის, მათ შორის ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ამ ჩარჩოს პრაქტიკაში გამოყენება წარმოადგენს როგორც გამოწვევას, ასევე შესაძლებლობას ადგილობრივი მმართველობის გასაძლიერებლად. ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლის ინსტიტუციური უფლებამოსილებისა და მოვალეობების განსაზღვრას ეფექტური იმპლემენტაციისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს. ეს მოვალეობები და უფლებამოსილება შესაძლოა, დაეკისროს ერთ ან მეტ ინსტიტუციონალურ აქტორს. ამას გარდა, როგორც ეს ზემოთ იქნა განხილული, გარკვეული ზომები უნდა იქნას მიღებული პოლიტიკური პარტიების მიერ.

ეთიკის კოდექსი და სახელმძღვანელო მითითებები

ადგილობრივი მმართველობის ქცევის კოდექსი ადგენს ადგილობრივი ორგანოების წევრთა ქცევის სტანდარტებს - კერძოდ, კოლეგების, თანამშრომლების და საზოგადოების წინაშე ადგილობრივი მოხელეების ქცევის წესებს. ქცევის წერილობითი კოდექსი უზრუნველყოფს ადგილობრივი მმართველობის წევრთა მიერ დასაშვები ქცევის საერთო პრინციპების გაზიარებას, აუმჯობესებს საზოგადოების ნდობას შესაბამისი დაწესებულებებისა და არჩეული მოხელეების მიმართ.

როგორც წესი, ადგილობრივი ქცევის კოდექსების გარდა, ასევე, არსებობს შესაბამისი რეგიონული ან ეროვნული კანონმდებლობა ან პოლიტიკა. ზოგიერთი იურისდიქციებში (მაგალითად, ონტარიოს პროვინცია, კანადა⁵⁵) ადგილობრივ ხელისუფლების ორგანოებს მოეთხოვებათ ქცევის კოდექსების შემუშავება ადგილობრივი მოხელეებისა და ორგანოებისათვის. ამასთან, შესაძლოა მოქმედებდეს გარკვეული მოთხოვნები იმასთან დაკავშირებით, თუ კონკრეტულად რა საკითხებს უნდა არეგულირებდეს ასეთი კოდექსი - მაგალითად, სექსიზმს ან დისკრიმინაციას. ადგილობრივ დონეზე ქცევის კოდექსის დანერგვის მიზეზი, შესაძლოა, ასევე, იყოს არჩეული მოხელეების ქცევასთან დაკავშირებული ისეთი საკითხების დარეგულირება, რომლებიც მთავრობის ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელი სამსახურების მანდატის ფარგლებს სცდება. მეორეს მხრივ, მათი დანერგვა, შესაძლოა, მთავრობის ზედამხედველობის ფართო იერარქიის შემადგენელი ნაწილი იყოს.

ქცევის კოდექსი უნდა შეიცავდეს დებულებებს, რომელიც უზრუნველყოფს ქალების და კაცების თანაბარ წარმომადგენლობას და ადგენდეს სახელმძღვანელო მითითებებსა და პრაქტიკას აკრძალულ სექსისტურ და დისკრიმინაციულ ქცევასთან დაკავშირებით. ეს მითითებები უნდა ითვალისწინებდეს არა-სისხლისსამართლებრივი სექსუალური

შევიწროების, ზეწოლის, ბულინგის (მათ შორის, კიბერ-ბულინგის და სოციალური ბულინგის), სიძულვილის ენისა და უპატივცემულო ქცევის აკრძალვას. ქცევის კოდექსებში აუცილებელია აღნიშნული ქცევების გათვალისწინება, რადგან სწორედ ისინი ქმნიან მოძალადეებზე პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველს, ამალეებენ საზოგადოებრივ ცნობიერებას და ხელს უწყობენ მრავალპარტიულ ერთიანობას ამ თემის გარშემო.

ქცევის კოდექსი, შესაძლოა, ასევე, შეიცავდეს წესებს გადაცდომის დადგენასთან ან კოდექსის აღსრულებასთან დაკავშირებით, ან სხვა დოკუმენტზე აკეთებდეს მითითებას. ზოგიერთ შემთხვევაში, ქცევის კოდექსი გამყარებულია კანონქვემდებარე აქტით, რომელიც ითვალისწინებს საჩივრების განხილვაზე და ქცევის კოდექსის აღსრულებაზე პასუხისმგებელი ანგარიშვალდებულების ოფიცრის თანამდებობის შექმნას ადგილობრივ დონეზე. ქცევის კოდექსის დარღვევასთან დაკავშირებული საჩივრების წარდგენის უფლება უნდა ჰქონდეთ როგორც საზოგადოების წარმომადგენლებს, ისე ადგილობრივი ორგანოს თანამშრომლებს ან სხვა წევრებს. ქცევის კოდექსი, შესაძლოა, ითვალისწინებდეს როგორც ფორმალური, ისე არაფორმალური საჩივრების წარდგენის შესაძლებლობას.

ეთიკის კოდექსებისა და სახელმძღვანელო მითითებების მაგალითები

ევროპა. „ადგილობრივ დონეზე ქალების და კაცების თანასწორობის ევროპული ქარტია“ ადგენს ადგილობრივი და რეგიონული მმართველობის ორგანოების ფორმალურ მოვალეობას, თავიანთი უფლებამოსილებისა და სხვებთან თანამშრომლობის საფუძველზე უზრუნველყონ თანასწორობა მოსახლეობაში. აღნიშნული მოვალეობის იმპლემენტაციის მიზნით, მმართველობის თითოეული ორგანო, რომელიც ქარტიას აწერს ხელს, იღებს ვალდებულებას, შეიმუშაოს თანასწორობის სამოქმედო გეგმა, რომელიც განსაზღვრავს პრიორიტეტებს, ქმედებებს და რესურსებს. მხარეები, ასევე, იღებენ ვალდებულებას, ითანამშრომლონ ყველა დაწესებულებასთან და ორგანიზაციასთან, თავიანთი ტერიტორიის ფარგლებში, რათა ხელი შეუწყონ რეალური თანასწორობის მიღწევას პრაქტიკაში. 2021 წლის აგვისტოს მდგომარეობით, 21 ქართული მუნიციპალიტეტი არის ქარტიის წევრი.

ხელმისაწვდომია: www.charter-equality.eu

კანადა: პროვინციის მთავრობა უზრუნველყოფს სხვადასხვა რესურსებს ადგილობრივი მმართველობების დასახმარებლად, კოდექსების შემუშავების კუთხით. აღნიშნული რესურსები მოიცავს მოდალურ დოკუმენტებსა და სახელმძღვანელოებს, ანგარიშებს პროვინციაში არსებული საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ და სხვა სასარგებლო მასალების ბმულებს.

ქცევის მოდალური კოდექსი: https://irp-cdn.multiscreensite.com/be9aba85/files/uploaded/MODEL_CODE_OF_CONDUCT_Aug2018_FINAL.pdf

ქცევის კოდექსის შემუშავების სახელმძღვანელო: [https://irp-cdn.multiscreensite.com/be9aba85/files/uploaded/Companion Guide Aug2018 FINAL.pdf](https://irp-cdn.multiscreensite.com/be9aba85/files/uploaded/Companion_Guide_Aug2018_FINAL.pdf)
ეთიკის რესურსები ადგილობრივი მმართველობისთვის: <https://www2.gov.bc.ca/gov/content/governments/local-governments/governance-powers/conduct-of-locally-elected-officials/responsible-conduct>

საქართველო: 2017 წელს საქართველოს მთავრობამ დაამტკიცა საჯარო სამსახურში ეთიკისა და ქცევის ზოგადი წესები, რომლის მიხედვითაც საჯარო მოხელემ თავი უნდა აარიდოს ნებისმიერი სახის დისკრიმინაციის ჩადებას, ასევე თავი შეიკავოს საჯაროდ სიძულვილის ენის გამოყენებისგან და/ან დისკრიმინაციული კომენტარების გაკეთებისგან. ასევე, წესები ითვალისწინებს სექსუალური შევიწროების აკრძალვას და თანასწორობის უზრუნველყოფას, თანაბარი შესაძლებლობების შექმნასა და სტერეოტიპებისგან თავიდან აცილებას.⁵⁶ ერთ-ერთი სამუალება, სადაც პირს შეუძლია განაცხადოს ეთიკის ნორმების დარღვევის შესახებ არის საჯაროს სამსახურის ბიუროს ონლაინ პორტალი Mkhleba.gov.ge. რამდენიმე მუნიციპალიტეტმა, როგორცაა მაგალითად, ბაღდათი და ვანი, მიიღეს საჯარო მოსამსახურეთა ეთიკი კოდექსი, რომელიც ეხიანება ზემოაღნიშნულ წესებს და მოიცავს თანასწორობის პრინციპს, და დისკრიმინაციისა და სექსუალური შევიწროების აკრძალვას.⁵⁷

საქართველო: საქართველოს პარლამენტის წევრი ეთიკის კოდექსი პირდაპირ მიუთითებს, რომ დაუშვებელია პარლამენტის წევრების მიერ სექსისტური და დისკრიმინაციული გამოსვლები და ქმედებები. ეთიკის ნორმებთან შესაბამისობის მონიტორინგს ახორციელებს საქართველოს პარლამენტის ეთიკის საბჭო, რომელიც დაკომპლექტებულია უმრავლესობის და უმცირესობის დეპუტატებისგან.⁵⁸

ანგარიშვალდებულების ოფიცერი და ეთიკის სტანდარტების საბჭო

ქცევის კოდექსის აღსრულებას, შესაძლოა, ზედამხედველობას უწევდეს ანგარიშვალდებულების ოფიცერი ან ეთიკის სტანდარტების საბჭო. მათ უნდა უზრუნველყონ ქცევის კოდექსის ყველა ნაწილის თანაბარი დაცვა, რაც, შესაძლოა, მოითხოვდეს დამატებით ტრენინგებს გენდერის შესახებ დებულებებთან დაკავშირებით, თუ ეს დებულებები კოდექსში მოგვიანებით შევიდა.

ანგარიშვალდებულების ოფიცრის თანამდებობა, როგორც წესი, კანონქვემდებარე აქტით არის გათვალისწინებული და სხვა დებულებებთან ერთად, იგი გენდერული თანასწორობის შესახებ დებულებების აღსრულებაზე პასუხისმგებელი. მსოფლიოს მასშტაბით ანგარიშვალდებულების ოფიცრის ბევრი სხვადასხვა ტიპი არსებობს, მათ შორის:⁵⁹

- *მუნიციპალური ომბუდსმენი.* მუნიციპალური ომბუდსმენის ფუნქციებში შედის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციის, ადგილობრივი საბჭოებისა და გარკვეული

მუნიციპალური კორპორაციების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების, რეკომენდაციებისა და აქტების დამოუკიდებლად გამოძიება. მუნიციპალური ომბუდსმენის აპარატი ცალკეა ეროვნული და რეგიონული ომბუდსმენის აპარატისგან, რომელიც, შესაძლოა, გარკვეულ როლს ასრულებდეს ადგილობრივ მთავრობასთან მიმართებით;

- *დახურული შეხვედრის გამომძიებელი:* ადგილობრივმა მთავრობამ (მუნიციპალურმა ან სხვა ტიპის მთავრობამ), შესაძლოა, დანიშნოს გამომძიებელი, რომელიც დამოუკიდებლად გამოძიებს დახურული შეხვედრების შესახებ საჩივრებს. ასეთი გამომძიებლის არ არსებობის შემთხვევაში, აღნიშნულ როლს შეასრულებს ომბუდსმენი;
- *კეთილსინდისიერების კომისარი.* კეთილსინდისიერების კომისარი ანგარიშვალდებულია ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების წინაშე. მისი როლი გულისხმობს ადგილობრივ მოხელეთა ქცევის კოდექსის და მასთან დაკავშირებული პროცედურების, წესებისა და ეთიკური ქცევის მარეგულირებელი პოლიტიკის დამოუკიდებლად გამოყენებას. კეთილსინდისიერების კომისარმა, შესაძლოა, გამოსცეს პერიოდული ანგარიშები ან გამოიძიოს გარკვეული საჩივრები. თუ კომისარი დაადგენს ქცევის კოდექსის დარღვევას, ადგილობრივმა საბჭომ, შესაძლოა, საკუთარი დისკრეციის ფარგლებში, შესაბამის პირს დააკისროს სანქცია.

ანგარიშვალდებულების ოფიცრის ნაცვლად, არაერთ ქვეყანაში მოქმედებს სტანდარტების კომიტეტი ან საბჭო, რომელიც უზრუნველყოფს მართლმსაჯულების ადმინისტრირებას, საჩივრების სწრაფად განხილვას და ადგილობრივ მმართველობას აწვდის სახელმძღვანელო მითითებებსა ქცევის დასაშვებ სტანდარტებთან დაკავშირებით.⁶⁰ ამ მოდელის თანახმად, ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები პერიოდულად (მაგალითად, წელიწადში ერთხელ) ირჩევენ სტანდარტების დამოუკიდებელ საბჭოს, რომელიც პოლიტიკური წარმომადგენლობით ხასიათდება და ადგილობრივ მრავალფეროვნებას (სქესი, რასა, რელიგია და სხვა) ასახავს.

სტანდარტების საბჭო უფლებამოსილია, მიიღოს სავალდებულო ძალის მქონე გადაწყვეტილებები ადგილობრივი ორგანოს წევრების მიერ ქცევის კოდექსის ერთი ან მეტი დებულების სავარაუდო დარღვევის შესახებ საჩივრებთან ან მცირე გადაცდომის შესახებ ბრალდებებთან დაკავშირებით. იმისათვის, რომ საბჭოს საქმიანობა იყოს ეფექტური, უნდა არსებობდეს როგორც გარე, ისე შიდა აქტორების მიერ გასაჩივრების მკაფიო პროცედურები. სტანდარტების საბჭოს, შესაძლოა, ჰქონდეს სანქციების გამოყენების და ადგილობრივი ორგანოს წევრის უფლებამოსილების დროებით ან სამუდამოდ შეჩერების უფლება იმ შემთხვევაში, თუ საბჭო დაადგენს, რომ მათ ჩაიდინეს არა-სისხლისსამართლებრივი სექსუალური შევიწროება ან სხვა აკრძალული ქმედება. სტანდარტების საბჭოს გადაწყვეტილება უნდა ექვემდებარებოდეს ზემდგომ ორგანოში (მაგალითად, ომბუდსმენის ოფისი) გასაჩივრებას.

ანგარიშვალდებულების ოფიცრის და ეთიკის საბჭოს მაგალითები

ავსტრია. 2011 წელს, ავსტრიის სარეკლამო საბჭოში შეიქმნა საკონსულტაციო კომიტეტი სექსიზმის წინააღმდეგ, რომლის წევრებიც გენდერის კვალიფიცირებული ექსპერტები იყვნენ. საკონსულტაციო კომიტეტის მიზანი იყო სარეკლამო ინდუსტრიაში გენდერულ დისკრიმინაციასთან ბრძოლა და ცნობიერების ამაღლება.

2012 წელს კომიტეტში შევიდა 278 საჩივარი, საიდანაც ნახევარზე მეტი „გენდერულად დისკრიმინაციულ რეკლამას“ (53.41%) შეეხებოდა. კომიტეტმა აღნიშნული საჩივრები განიხილა და საკუთარი მოსაზრებები წარუდგინა ავსტრიის სარეკლამო საბჭოს. 13 საქმეში (7.39%) საბჭომ მოითხოვა კამპანიის დაუყოვნებლივ შეწყვეტა. მსგავსი მოდელის გამოყენება შესაძლებელია ადგილობრივი მმართველობის კონტექსტშიც.

კანადა. ქალაქ ვონის (ონტარიო) კეთისლინდისიერების კომისარმა ქალაქის საბჭოს წარუდგინა ქცევის კოდექსის დარღვევის შესახებ საჩივართან დაკავშირებით წარმოებული გამოძიების ანგარიში მას შემდეგ, რაც განიხილა მერის მოადგილისა და საბჭოს წევრის წინააღმდეგ აღძრული საჩივარი, სავარაუდო სექსუალურ ძალადობასთან, შევიწროებასთან და ანგარიშსწორებასთან დაკავშირებით (2017 წ.). კომისრის ანგარიში მიუთითებდა მუნიციპალიტეტის ქცევის კოდექსის იმ დებულებებზე, რომელიც კრძალავს სექსუალურ შევიწროებას, ახდენდა გამოძიების დოკუმენტირებას და შეიცავდა რეკომენდაციებს სანქციებთან (საყვედურის გამოცხადება და ხელფასის შეწყვეტა 90 დღის ვადით), მაკორექტირებელ ქმედებებთან (ბოდიშის მოხდა მომჩივნის და ქალაქის წინაშე) და ზოგიერთი პროცედურული უფლებამოსილების შეწყვეტასთან ან გაუქმებასთან დაკავშირებით. საბოლოო ჯამში, მერის მოადგილე და საბჭოს წევრი თანამდებობიდან გადადგნენ.⁶¹

საქართველო: ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია დამოუკიდებელი თვითრეგულირების ორგანოა, რომელიც სხვა ფუნქციებთან ერთად, იკვლევს ჟურნალისტების მიერ პროფესიული სტანდარტების დარღვევის ფაქტებს, ასევე, ეწევა საგანმანათლებლო საქმიანობას ჟურნალისტების პროფესიონალიზმის ამაღლების მიზნით. ქარტიის სტატუტის 11 დებულება შეესაბამება საერთაშორისო ჟურნალისტურ სტანდარტებს და განსაზღვრავს ქარტიის ყველა წევრისათვის ძირითად პროფესიულ პრინციპებს. მე-7 მუხლი კონკრეტულად შეეხება დისკრიმინაციის აკრძალვას და მიუთითებს, რომ ჟურნალისტებმა „უნდა გაწიონ ძალისხმევა, რომ თავიდან აიცილონ ნებისმიერი სახის დისკრიმინაცია რასის, სქესის, სექსუალური ორიენტაციის, ენის, რელიგიური, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულების, ეროვნული ან სოციალური წარმოება ან სხვა ნიშნით“.

2017 წელს ქარტიამ მიიღო გენდერული საკითხების გაშუქების შესახებ სახემძღვანელო წესები,⁶² რომლითაც ქარტია მიუთითებს, რომ გენდერული როლებისა და სტერეოტიპების ჩამოყალიბებასა და გამლიერებაში დიდ როლს ასრულებს მედია და შესაბამისა, მის შესუსტებაშიც მნიშვნელოვანი წვლილი აქვს. ამრიგად, სახელმძღვანელო ემყარება რამდენიმე ძირითად პრინციპს, როგორცაა მტკიცედ ფისკვადგამული გენდერული სტერეოტიპებისა და გენდერული როლების აღმოფხვრა,

სექსისტური ენის გამოყენებისას რეაგირება, ასევე გენდერული ბალანსის უზრუნველყოფა მასალების მომზადებისას. განსაკუთრებული აქცენტი უნდა გაკეთდეს გენდერულ საკითხებიდ გაშუქებაზე, შესაბამის საკანონმდებლო და პოლიტიკურ კამპანიებზე, საჯარო პირების და პოლიტიკოსების მიერ გენდერული სტერეოტიპების გამოყენების გამოვლენაზე, ქალებზე ძალადობაზე, სექსუალურ შევიწროებაზე, ასევე არჩევნებისას ქალთა წარმომადგენლობაზე.

ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ეროვნული ასოციაციის შესაძლებლობების განმტკიცება სექსიზმთან ბრძოლის კუთხით

ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ასოციაცია ახმოვანებს ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე არსებულ საჭიროებებს და ხელს უწყობს მათ დაკმაყოფილებას. ასეთ ასოციაციებს შეუძლიათ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულონ ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებში სექსიზმზე და შევიწროებაზე რეაგირების კუთხით - კერძოდ, შეაგროვონ სათანადო მონაცემები, მონიტორინგი გაუწიონ პროგრესს, აამაღლონ ცნობიერება, მოახდინონ სექსიზმთან ბრძოლის ინიციატივების ადვოკატირება, ადგილობრივ ორგანოებს მიაწოდონ ინფორმაცია პრობლემის გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით და მათი წევრებისათვის დაადგინონ სტანდარტები. ხშირად ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ასოციაციებს სჭირდებათ მხარდაჭერა შესაძლებლობების განვითარების კუთხით, რათა მათ შეძლონ აღნიშნული მიზნების მიღწევა.

ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების ასოციაციის შესაძლებლობების განვითარების მაგალითები

საქართველო: ადგილობრივი თვითმმართველობის ეროვნული ასოციაცია (ათეა) შეიქმნა 2004 წელს, ევროპის საბჭოს და ევროპული კომისიის ერთობლივი ინიციატივით. ასოციაცია მიზნად ისახავს ადგილობრივი დემოკრატიის და დეცენტრალიზაციის ხელშეწყობას, და ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემის და ინსტიტუტების განვითარებას.

2018 წელს ათეამ შექმნა გენდერული თანასწორობის პლატფორმა. პლატფორმა მიზნად ისახავს ადგილობრივ დონეზე ქალებს და მამაკაცებს შორის თანასწორობის ხელშეწყობას და ასრულებს გენდერული თანასწორობის მიმართულებით თვითმმართველობის ორგანოებს შიგნით კოორდინაციის მექანიზმის ფუნქციას. 2018 წელს ათეამ მოახდინა გენდერული თანასწორობის შესახებ ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების პირველი ეროვნული კონფერენციის ორგანიზება.¹

2020 წელს ათეამ მიიღო გენდერული თანასწორობის პირველი პირველი სტრატეგია

¹ ხელმისაწვდომია აქ: <http://nala.ge/post/203183--at-ea-s-genderuli-platforma-tvitmartvelobesi-galta-da-mamakta-tanasworobis-sakitxebis-koodinacias-ganaxorcielabs->

2021-2025 წლებისათვის და სამოქმედო გეგმა, რომელიც მიზნად ისახავს მუნიციპალიტეტების დახმარებას, ასევე გენდერული თანასწორობის ადგილობრივი პოლიტიკის და ინსტიტუციური ჩარჩოს გაძლიერებას.² გარდა ამისა, ათეამ შეიმუშავა დეტალური გზამკვლევი გენდერული თანასწორობის მუნიციპალური სამოქმედო გეგმების შემუშავების ხელშეწყობისათვის⁶³ და ატარებს ტრენინგ კურსებს მუნიციპალიტეტებისათვის, გენდერულ თანასწორობაზე და გენდერულ მენისტრინგზე.⁶⁴

Web-page: <https://nala.ge/en/home>

ავსტრალია: ქვინსლენდის ადგილობრივი მმართველობის ხელმძღვანელი პირების ასოციაცია (LGMA), რომელიც 1957 წელს შეიქმნა, მხარს უჭერს ადგილობრივი მმართველობების მიერ ადვოკატირებას, კოლაბორაციულ სწავლასა და პროფესიულ განვითარებას. LGMA-მ შექმნა მოქმედების ჩარჩო, რომელიც ადგილობრივ მმართველობაში გენდერული ბალანსის ხელშეწყობას ისახავს მიზნად. მოქმედების ჩარჩო შიდა სახელმძღვანელო დოკუმენტია და იგი შეიცავს ხედვას, სტრატეგიულ პრიორიტეტებსა და მექანიზმებს ადგილობრივი მმართველობების ორგანიზაციულ კულტურაში და ხელმძღვანელობაში და თავად LGMA-ში გენდერული ცნობიერების ინტეგრირებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულ დოკუმენტში წარმოდგენილია იმპლემენტაციის, მონიტორინგის, ანგარიშგების და შეფასების სახელმძღვანელო ინსტრუმენტები.

[https://www.lgprofessionalswa.org.au/Documents/Gender%20Balance%20Framework/LGMA%20Gender%20Balance%20Framework Nov2015 B.pdf](https://www.lgprofessionalswa.org.au/Documents/Gender%20Balance%20Framework/LGMA%20Gender%20Balance%20Framework%20Nov2015%20B.pdf)

ომბუდსმენის როლი სექსიზმთან ბრძოლაში

საქართველოს სახალხო დამცველი არის კონსტიტუციური ორგანო, რომელიც ზედამხედველობს ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას საქართველოს ტერიტორიაზე.⁶⁵ იგი ავლენს ადამიანის უფლებების დარღვევის შემთხვევებს და ხელს უწყობს დარღვეული უფლებებისა და თავისუფლებების აღდგენას.⁶⁶ სახალხო დამცველი შეისწავლის ადამიანის უფლებების დარღვევის შემთხვევებს, როგორც მიღებული განცხადებების საფუძველზე, ასევე საკუთარი ინიციატივით. მანდატის ფარგლებში, სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს ყოველწლიურ ანგარიშებს ადამიანის უფლებების ყველა საკითხთან დაკავშირებით.⁶⁷

საქართველოს სახალხო დამცველი წარმოადგენს პრევენციის ეროვნულ მექანიზმს (NPM) წამებისა და სხვა სასტიკი, არადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის წინააღმდეგ გაეროს კონვენციის ფაკულტატური ოქმის შესაბამისად (OPCAT). 2014 წელს

² გაეროს ქალთა ორგანიზაცია, „საქართველოს ადგილობრივ თვითმმართველობათა ეროვნულმა ასოციაციამ გენდერული თანასწორობის პირველი სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა დაამტკიცა“, ხელმისაწვდომია აქ: <https://georgia.unwomen.org/en/news/stories/2021/01/national-association-of-local-authorities-in-georgia-adopts-gender-equality-strategy-and-action-plan>.

იგი დასახელდა ეროვნულ ინსტიტუციად, რომელიც უზრუნველყოფს გაეროს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციის განხორციელებას, ხელშეწყობას და დაცვას. გარდა ამისა, საქართველოს სახალხო დამცველი არის დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის დამოუკიდებელი მექანიზმი და წარმოადგენს სამართლებრივი დაცვის საშუალებას დისკრიმინაციის მსხვერპლთათვის. 2016 წელს საქართველოს სახალხო დამცველმა შექმნა ფემციდების მონიტორინგის მექანიზმი გენდერული ნიშნით მკვლელობების და თვითმკვლელობის მცდელობების გასაანალიზებლად, მსხვერპლთა დაცვის მექანიზმების ხარვეზების დასადგენად და რეკომენდაციების გასაცემად.

საქართველოს სახალხო დამცველს აქვს ცენტრალური ოფისი თბილისში და ცხრა რეგიონალური ოფისი. საქართველოს სახალხო დამცველს გააჩნია მრავალწლიანი პრაქტიკა, ჩაატაროს კონსულტაციები ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან, რათა წარუდგინოს თავისი დასკვნები და რეკომენდაციები. 2019 და 2020 წლებში ცენტრალური და რეგიონალური ოფისების წარმომადგენლებმა ჩაატარეს მრავალი შეხვედრა და ტრენინგი ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ქალთა უფლებების, გენდერული თანასწორობის, სექსუალური შევიწროების და სხვა ფორმის გენდერული დისკრიმინაციის, ქალთა ჩართულობისა და მონაწილეობის საკითხებზე. გადაწყვეტილების მიღებაში და ა.შ.⁶⁸ გარდა ამისა, საქართველოს სახალხო დამცველს შემუშავებული აქვს რამდენიმე ელექტრონული კურსი გენდერული თანასწორობის, სექსუალური შევიწროების პრევენციისა და ქალთა გამლიერების პრინციპების შესახებ.⁶⁹

სექსიზმის და სექსუალური შევიწროების შესაჩერებლად ომბუდსმენის მიერ განხორციელებული ქმედებების მაგალითები

საქართველო: 2020 წელს საქართველოს სახალხო დამცველმა განიხილა 113 საჩივარი დისკრიმინაციის სავარაუდო ფაქტებზე. საქმეების უმეტესობა (18%) ეხებოდა გენდერული დისკრიმინაციის სავარაუდო ფაქტებს.⁷⁰ სახალხო დამცველმა ასევე გამოავლინა სექსიზმისა და გენდერული სტერეოტიპების მრავალი შემთხვევა, განსაკუთრებით ქალი პოლიტიკოსების მიმართ. სახალხო დამცველი ხშირად აღნიშნავს, რომ პოლიტიკოსი ქალების წინააღმდეგ სექსიზმი გამოიყენება როგორც იარაღი პოლიტიკურ დებატებში და რომ მათ წინააღმდეგ დაპირისპირება სცდება პროფესიონალურ კრიტიკას და მიზნად ისახავს მათ დამცირებას და შეურაცხყოფას.⁷¹

ხორვატია: ხორვატიაში არსებობს გენდერული თანასწორობის ომბუდსმენის აპარატი, რომელიც მოქმედებს დამოუკიდებლად და მონიტორინგს უწევს გენდერული თანასწორობის შესახებ კანონისა და სხვა რეგულაციების აღსრულებას. იგი, ასევე, წელიწადში ერთხელ ანგარიშს წარუდგენს ხორვატიის პარლამენტს. აღნიშნული ოფისის ინიციატივებს შორის აღსანიშნავია ხორვატიის რადიოსთან და ტელევიზიასთან (HRT) თანამშრომლობა, რომლის ფარგლებშიც დანერგა სასწავლო

პროგრამები რედაქტორებისთვის და ჟურნალისტებისთვის, მედიაში სტერეოტიპების და ისეთი კონტენტის აღკვეთის შესახებ, რომელიც ქალებს და კაცებს წარმოაჩენს სექსისტური, შეურაცხმყოფელი და დამამცირებელი ფორმით.

სანქციები, აღსრულება და დაცვის მექანიზმები

"სექსიზმის" ტერმინი და განმარტება პირდაპირ არ არის ნახსენები საქართველოს კანონმდებლობაში. თუმცა, სექსიზმი ხვდება „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში ანტი-დისკრიმინაციული კანონი) მე-2 მუხლის მე-5 პუნქტის სფეროში, რომლის მიხედვითაც აკრძალულია ნებისმიერი ქმედება, რომელიც მიმართულია დისკრიმინაციის იძულებაზე, წახალისებაზე ან ხელშეწყობაზე. ამ მუხლის ინტერპრეტაცია და საქართველოს სახალხო დამცველის დამკვიდრებული პრაქტიკა⁷² აჩვენებს, რომ საქართველოს კანონმდებლობით სექსიზმი განიხილება როგორც დისკრიმინაციის წახალისება.

ანტი-დისკრიმინაციული კანონის მოქმედების სფერო ვრცელდება დისკრიმინაციის ნებისმიერ ფორმაზე, ნებისმიერ ნიშნით, მათ შორის სექსიზმზე, რომელიც ჩადენილია საჯარო და კერძო პირების/დაწესებულებების მიერ ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში, კერძოდ შრომითი და წინასწარი სახელმეკრულებო ურთიერთობები; სოციალური დაცვა და ჯანდაცვის პირობები, განათლება და საქონლისა და მომსახურების მიწოდება.⁷³ საქართველოს სახალხო დამცველი, ეროვნულ სასამართლოებთან ერთად, არის დისკრიმინაციის მსხვერპლთათვის სამართლებრივი დაცვის მექანიზმი. კანონი არ ადგენს ვადას საქართველოს სახალხო დამცველის წინაშე საჩივრის წარსადგენად; თუმცა, სახალხო დამცველს არ შეუძლია მიიღოს საჩივარი სექსიზმის სავარაუდო ფაქტებზე, რომელიც მოხდა 2014 წლის მაისამდე (ე. ი. ანტი-დისკრიმინაციული კანონის ამოქმედებამდე).

სექსიზმის აღმოსაფხვრელად და თავიდან ასაცილებლად, სახალხო დამცველს შეუძლია შეისწავლოს სექსიზმის სავარაუდო ინდივიდუალური ფაქტები საჩივრის საფუძველზე და/ან საკუთარი ინიციატივით. შემდგომში, მე-6 მუხლის (2-გ) პუნქტის შესაბამისად, სახალხო დამცველს შეუძლია ზოგადი წინადადებები გაუზიაროს შესაბამის დაწესებულებას ან კერძო პირს/კომპანიას დისკრიმინაციის პრევენციისა და მასთან ბრძოლის საკითხებზე. პრაქტიკა ასევე აჩვენებს, რომ საქართველოს სახალხო დამცველი აქტიურად გამოსცემს ოფიციალურ საჯარო განცხადებებს და გმობს სექსისტური და დისკრიმინაციული ენის გამოყენებას.

რაც შეეხება სექსუალურ შევიწროებას, ის განსაზღვრულია ანტი-დისკრიმინაციული კანონით, რომელიც ფარავს სექსუალურ შევიწროებას, რომელიც შეიძლება მოხდეს ცხოვრების ყველა სფეროში, მათ შორის საზოგადოებრივ ადგილებში. გარდა ამისა, სექსუალური შევიწროების განმარტება გვხვდება საქართველოს შრომის კოდექსში, რომელიც ასევე განსაზღვრავს საქართველოს შრომის ინსპექციის მანდატს სავარაუდო დისკრიმინაციის, მათ შორის სექსუალური შევიწროების შემთხვევებზე. გარდა ამისა,

სექსუალური შევიწროება, რომელიც ხდება საზოგადოებრივ ადგილებში, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად ითვლება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166¹ მუხლის შესაბამისად. ასეთ შემთხვევებში შინაგან საქმეთა სამინისტრო ასევე წარმოადგენს ერთ-ერთ სამართლებრივი დაცვის საშუალებას, საქართველოს სახალხო დამცველთან ერთად. ამრიგად, სექსუალური შევიწროების სავარაუდო მსხვერპლებს აქვთ სამართლებრივი დაცვის რამდენიმე საშუალება, კერძოდ, სასამართლოები და/ან საქართველოს სახალხო დამცველი (ყველა სფეროში), საქართველოს შრომის ინსპექცია (შრომითი ურთიერთობა) და შინაგან საქმეთა სამინისტრო (საზოგადოებრივ ადგილებში მომხდარ შემთხვევებზე).

საზოგადოებრივ ადგილას ჩადენილი სექსუალური შევიწროების შემთხვევებზე გათვალისწინებულია სანქციები, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166¹ მუხლის შესაბამისად. ამასთანავე, საქართველოს შრომის კოდექსის 78-ე მუხლის შესაბამისად, საქართველოს შრომის ინსპექციას აქვს უფლებამოსილება სანქციები დაუწესოს იმ დამსაქმებლებს, რომლებიც არღვევენ დისკრიმინაციის აკრძალვის პრინციპს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სახალხო დამცველმა, ევროპის საბჭოსთან თანამშრომლობით, შეიმუშავა ინტერაქტიული ონლაინ რუკა დისკრიმინაციის მსხვერპლთათვის ხელმისაწვდომი სერვისების შესახებ. ინტერაქტიული რუკა საშუალებას აძლევს პირებს მოიძიონ სახელმწიფო სერვისები და ასევე სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები, რომლებიც უზრუნველყოფენ დისკრიმინაციის შემთხვევებზე დახმარებას.⁷⁴

სექსისტური ქცევის სამიზნე პირებისათვის ხელმისაწვდომი დაცვის მექანიზმები მრავალფეროვანია და მოიცავს როგორც მარტივ მაკორექტირებელ ღონისძიებებს, ისე სისხლის სამართლებრივ მართლმსაჯულებას, პრობლემის სიმწვავის შესაბამისად. წინამდებარე სახელმძღვანელო არ განიხილავს სისხლისსამართლებრივ დარღვევებს.

ზოგადად, სანქციებისა და გასაჩივრების პროცესის შემუშავებისას მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული რამოდენიმე პრინციპი. კერძოდ, აკრძალული ქცევისთვის გათვალისწინებული სანქციები უნდა შეესაბამებოდეს დარღვევის სიმძიმეს და მაქსიმალური სანქციის სახით ითვალისწინებდეს ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს წევრის თანამდებობიდან განთავისუფლებას. შედარებით მსუბუქი დარღვევები, შესაძლოა, დაექვემდებაროს ისეთ ღონისძიებებს, როგორცაა: ბოდიშის მოხდა, საჯარო საყვედური, ჯარიმა ან სასწავლო კურსის გავლა. იმისათვის, რომ სანქციები იყოს ეფექტური, უნდა არსებობდეს მკაფიო მითითებები სექსისტური ქცევის იდენტიფიკაციის შესახებ. აღნიშნულ მითითებებს, შესაძლოა, შეიცავდეს ადგილობრივი მმართველობის რეგულაციები ან ქცევის შიდა კოდექსი. სანქციებს თანხმობას უნდა უცხადებდეს ქცევის კოდექსის ყველა ხელისმომწერი მხარე. აღსრულებას უნდა უზრუნველყოფდნენ კონკრეტული ინსტიტუტები, მათ შორის, ომბუცმენის აპარატი და/ან ადგილობრივი ეთიკის საბჭო თუ ანგარიშვალდებულების ოფიცერი.

გარდა სანქციებისა, მნიშვნელოვანია, რომ ანგარიშვალდებულების ადგილობრივი ან ცენტრალური ინფრასტრუქტურა (მაგ. ომბუცმენის აპარატი ან ეთიკის ადგილობრივი საბჭო) ითვალისწინებდეს დაცვის მექანიზმებს ან კომპენსაციის შესაძლებლობას სექსიზმის სამიზნე პირებისთვის. ზოგადი ზიანის შემთხვევაში, დარღვეული უფლების (დისკრიმინაციისგან თავისუფლება ან პირადი ღირსების უფლება) აღდგენას, შესაძლოა, ჰქონდეს ფინანსური კომპენსაციის ფორმა. ამასთან, დაზარალებულს, შესაძლოა, ჰქონდეს სპეციფიური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებაც - მაგალითად, დისკრიმინაციული ქცევის ან შევიწროების შედეგად დაკარგული თანხების, შესაძლებლობების ან სხვა დანაკარგების გამო.

სექსისტური დისკრიმინაციის მსხვერპლებისთვის, ასევე, გათვალისწინებულია არა-ფინანსური დაცვის მექანიზმები - კერძოდ, მოძალადის შემდგომი ქმედებებისგან დაცვა ან საჯაროდ ბოდიშის მოხდა. დაცვის მექანიზმების კიდევ ერთი კატეგორია უკავშირდება საჯარო ინტერესს და იგი გავლენას ახდენს ფართო საზოგადოებაზე, მათ შორის, იმ ადამიანებზე, რომლებიც, შესაძლოა, დაქვემდებარებოდნენ მსგავს დისკრიმინაციას. დაცვის აღნიშნული მექანიზმები, როგორც წესი, ითვალისწინებს საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას პრობლემის შესახებ, რათა საზოგადოებას უკეთ ესმოდეს სექსიზმის და დისკრიმინაციის საკითხი და მოხდეს ასეთი შემთხვევების პრევენცია. საჯარო ინტერესში შემავალი დაცვის მექანიზმების მაგალითებია: შიდა პოლიტიკაში ცვლილებების განხორციელება, რათა გაუმჯობესდეს დაცვა, ადამიანის უფლებების დარღვევის შემთხვევების გასაჩივრების შიდა მექანიზმის შემუშავება/გაუმჯობესება, საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვა ან ეთიკის კოდექსის საჯაროდ გამოქვეყნება, ადგილობრივი მმართველობის ოფისებში.

ქცევის კოდექსის აღსრულების გამჭვირვალე პროცედურების მაგალითი

კანადა: გასაჩივრების გამჭვირვალე და მისაწვდომი პროცედურები ხელს უწყობს ქცევის კოდექსის ეფექტურ აღსრულებას. ქალაქ ბარიში მოქმედებს მკაფიოდ გაწერილი პროცედურები ქცევის კოდექსის დარღვევის შესახებ საჩივრის შეტანასთან დაკავშირებით. ეს პროცედურები საჯაროდ არის გამოქვეყნებული და ითვალისწინებს შემდეგს:

არაფორმალური საჩივრები

ნებისმიერ პირს, რომელმაც ამოიცნო ან შეესწრო ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს წევრის მიერ ისეთ ქცევას ან ქმედებას ჩადენას, რომელიც, ერთი შეხედვით, კოდექსს ეწინააღმდეგება, უფლება აქვს, მოახდინოს შემდეგი რეაგირება:

- ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს წევრს მიუთითოს, რომ მისი ქცევა კოდექსს ეწინააღმდეგება;
- სთხოვოს, შეწყვიტოს აკრძალული ქცევის ან ქმედების განხორციელება;
- გამოხატოს თავისი კმაყოფილება ან უკმაყოფილება ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს წევრის საპასუხო ქმედებასთან დაკავშირებით;

- გააკეთოს წერილობითი ჩანაწერი ინციდენტის შესახებ და მიუთითოს თარიღი, დრო, ადგილი, შემსწრე პირები და ნებისმიერი სხვა რელევანტური ინფორმაცია, მათ შორის, საკითხის გადასაჭრელად გადადგმული ნაბიჯები;
- თუ პირი უკმაყოფილოა არაფორმალური პროცესის შედეგით, მას უფლება აქვს, კეთილსინდისიერების კომისარს ფორმალური საჩივრით მიმართოს.

ფორმალური საჩივრები

ნებისმიერ პირს, რომელმაც ამოიცნო ან შეესწრო [ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს] წევრის მიერ ისეთ ქცევას ან ქმედებას ჩადენას, რომელიც, ერთი შეხედვით, კოდექსს ეწინააღმდეგება, უფლება აქვს, მოახდინოს შემდეგი რეაგირება:

- წარადგინოს ფორმალური საჩივარი შესაბამისი ფორმის/აფიდევიტის გამოყენებით;
- საჩივარი უნდა შეიცავდეს განმარტებას იმასთან დაკავშირებით, თუ რატომ ეწინააღმდეგება წამოჭრილი საკითხი ქცევის კოდექსს. ამასთან, საჩივრის ფორმასთან/აფიდევიტთან ერთად წარდგენილი უნდა იქნას ბრალდების დამადასტურებელი ნებისმიერი მტკიცებულება; საჩივარი უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას მოწმეებისა და საქმის კონკრეტული გარემოებების შესახებ და მისი წარდგენა უნდა მოხდეს კეთილსინდისიერების კომისრის სახელზე.

კეთილსინდისიერების კომისარი განსაზღვრავს, თუ რას ეხება საჩივარში წამოჭრილი საკითხი - ქცევის კოდექსის დარღვევას თუ სხვა კოდექსების, მათ შორის, სისხლის სამართლის კოდექსის ან დისკრიმინაციის და შევიწროების შესახებ კოდექსის დარღვევას.

იხ.:

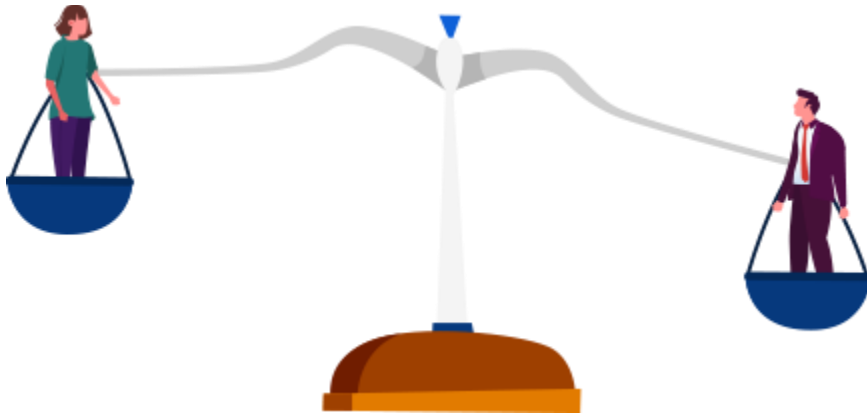
<https://www.barrie.ca/City%20Hall/MayorCouncil/Documents/Code%20of%20Conduct%20Complaint%20Procedure%20-%2008%202019.pdf>

ადეკვატური რესურსების უზრუნველყოფა

დაცვის მექანიზმების და წინამდებარე სახელმძღვანელოში წარმოდგენილი სხვა ზომების ეფექტურობა მოითხოვს სათანადო დაფინანსებას ადგილობრივი მმართველობის მხრიდან. ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმზე მყარი ინსტიტუციონალური რეაგირება საჭიროებს შესაბამის ფინანსურ და ადამიანურ რესურსებს. კერძოდ, საკმარისი რესურსების გამოყოფის გარეშე ადეკვატურად ვერ განხორციელდება ისეთი ღონისძიებები, როგორცაა ანგარიშვალდებულების ოფიცრების დანიშვნა, ტრენინგი და ცნობიერების ამაღლება, ქცევის კოდექსის შემუშავება და მიღება, გამოძიება და ანგარიშვალდებულება.

ადგილობრივ მმართველობაში გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა კონკრეტული ღონისძიებების საშუალებით

[image: "sexisme-tranche8-justice.png"]

მიუხედავად იმისა, რომ წინამდებარე სახელმძღვანელო ყურადღებას ამახვილებს ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლის კონკრეტულ სტრატეგიებზე, ასევე, მნიშვნელოვანია სექსიზმის გამომწვევ ძირითად მიზეზებთან ბრძოლა და ადგილობრივ მმართველობაში გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა. წინამდებარე დოკუმენტის ბოლო ნაწილი მოკლედ მიმოიხილავს იმ ძირითად ღონისძიებებს, რომლებიც ადგილობრივ მმართველობაში გენდერულ თანასწორობას უწყობს ხელს.

დროებითი სპეციალური ზომების (TSM) მიღება

დროებითი სპეციალური ზომების (TSM) „მიზანი არის ქალების პოზიციის გაუმჯობესების დაჩქარება, რათა მიაღწიონ თავის დე-ფაქტო ფუნდამენტურ თანასწორობას კაცებთან და გავლენა მოახდინოს სტრუქტურულ, სოციალურ და კულტურულ ცვლილებებზე, რაც აუცილებელია ქალების მიმართ დისკრიმინაციის წარსული და აწმყო ფორმებისა და გავლენის გამოსასწორებლად და აგრეთვე მათთვის კომპენსაციის უზრუნველსაყოფად.“⁷⁵

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების მაგალითზე დადასტურებულია, რომ გენდერული კვოტები (TSM-ის ყველაზე ცნობილი ფორმა) ეფექტურია ადგილობრივ ორგანოებში ქალების წარმომადგენლობის გასაზრდელად. არსებობს კანონმდებლობით გათვალისწინებული კვოტების ორი ფორმა: კანდიდატების კვოტა და დაკავებული ადგილები. როგორც სახელიდან ჩანს, კანდიდატების კვოტა უზრუნველყოფს უფრო თანაბარ გენდერულ ბალანსს კანდიდატებს შორის, თუმცა, იგი არ უზრუნველყოფს სამიზნე მაჩვენებლის მიღწევას. დაკავებული ადგილები ითვალისწინებს მანდატების წინასწარ განსაზღვრული რაოდენობის „დაკავებას“ ნაკლებად წარმოდგენილი სქესისთვის, რაც უზრუნველყოფს წარმომადგენლობის მინიმალური დონის მიღწევას.

საქართველოში სავალდებულო გენდერული კვოტების შემოღებამდე, ქალთა

გენდერული ბალანსისა და პოლიტიკური წარმომადგენლობის უზრუნველსაყოფად, 2011 წელს მიღებული კანონი „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ ითვალისწინებდა დამატებით 10% ფინანსურ სარგებელს იმ პოლიტიკური პარტიებისათვის, რომელთა სიაშიც საპირისპირო სქესი იყო წარმოდგენილი სულ მცირე 20%-ით, ყოველ 10 კანდიდატს შორის. 2013 წელს დამატებითი ფინანსური სარგებელი გაიზარდა 30%-მდე, თუ პოლიტიკური პარტიების პირველი, მეორე და მომდევნო ათეულში სულ მცირე 30% იყო საპირისპირო სქესის წარმომადგენელი. თუმცა, ამ დებულებებმა მნიშვნელოვნად ვერ შეუწყო ხელი ქალების პოლიტიკურ მონაწილეობის ზრდას.⁷⁶

კამპანიისა და ადვოკატირების ხანგრძლივი პროცესის შემდეგ, 2020 წელს საქართველოს პარლამენტმა მხარი დაუჭირა სავალდებულო გენდერულ კვოტებს. 2024 წლამდე ჩასატარებელი საპარლამენტო არჩევნებისათვის, პოლიტიკური პარტიების სიები თავად პოლიტიკურმა პარტიამ უნდა განსაზღვროს იმგვარად, რომ სიის ყოველი მეოთხე იყოს საპირისპირო სქესის წარმომადგენელი. რაც შეეხება საპარლამენტო არჩევნებს, რომლებიც უნდა ჩატარდეს 2024 წლის შემდეგ, მაგრამ 2032 წლამდე, ასევე ზოგად მუნიციპალურ არჩევნებს, რომელიც უნდა ჩატარდეს 2028 წლამდე, სია განისაზღვროს იმგვარად, რომ წარმოდგენილი სიიდან ყოველი სამი კანდიდატიდან ერთი იყოს საპირისპირო სქესის. საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია (ცესკო) არ დაარეგისტრირებს იმ პოლიტიკურ პარტიებს, რომლებიც არ შეასრულებენ კვოტირებით დადგენილ წესს. საქართველოს 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნები ოქტომბერში ჩატარდა ახლად შემოღებული სავალდებულო კვოტების შესაბამისად.

კვოტები TMS-ის ერთ-ერთი სახეობაა, რომელიც ქალთა წარმომადგენლობის გასაუმჯობესებლად გამოიყენება. ამავე მიზანს ემსახურება შემდეგი მიდგომები:

- სპეციალური მედია და ადვოკატირებისკამპანიები;
- შესაძლებლობების განვითარების პროგრამები ქალი კანდიდატებისა და არჩეული მოხელეებისათვის;
- ქალი კანდიდატების კამპანიის დაფინანსება;
- ნებაყოფლობითი პარტიული კვოტები.

სხვა სტრუქტურული რეფორმები და პოლიტიკა

საარჩევნო კანონმდებლობასა და სისტემებში ცვლილებების შეტანის გარდა, ადგილობრივ დონეზე შესაძლებელია სხვადასხვა ინიციატივების განხორციელება, გენდერული თანასწორობის გასაუმჯობესებლად და სექსიზმთან საბრძოლველად. ეს ინიციატივებია როგორც ადგილობრივი მმართველობის, ისე ეროვნული ან რეგიონული ორგანოების მიერ მიღებული ზომები, კერძოდ:

უფლებამოსილების ვადების შემოღება. უფლებამოსილების ვადების განსაზღვრა ხელს შეუწყობს ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოში ახალი წევრების გამოჩენას და გაათავისუფლებს სივრცეს, რომლის დასაკავებლადაც ქალებს შეეძლებათ არჩევნებში მონაწილეობის მიღება. უფლებამოსილების ვადა უნდა იყოს იმ ხანგრძლივობის, რაც

მოქმედ წევრებს თავიანთი პოლიტიკური მიზნების განხორციელების შესაძლებლობას მისცემს.

გენდერულად თანასწორი სამუშაო გარემოს შექმნა. აღნიშნული, შესაძლოა, მოიცავდეს დეკრეტული პროგრამების დანერგვას, ბავშვებზე ზრუნვის უზრუნველყოფას ან შესაბამისი ხარჯების ანაზღაურებას ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს წევრებისთვის, სამუშაო ადგილზე ტექნოლოგიების გამოყენების გაუმჯობესებას და შეხვედრის დროების გადახედვას (შეხვედრების სადამოს გამართვის გამორიცხვას), რათა ოჯახური მოვალეობების მქონე წევრებს შეხვედრებზე დასწრების შესაძლებლობა ჰქონდეთ.

ხელმძღვანელ თანამდებობებთან დაკავშირებით გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის მიღება. ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებს შეუძლიათ მიიღონ გენდერული თანასწორობის ხელშემწყობი პოლიტიკა, რომელიც ითვალისწინებს კომიტეტებში და ხელმძღვანელ თანამდებობებზე თანაბარ გენდერულ წარმომადგენლობას.

პროაქტიული რეკრუტმენტი. ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებმა ჯერ კიდევ არჩევნების დაწყებამდე უნდა უზრუნველყონ გენდერულად დაბალანსებული რეკრუტმენტი, რაც თანაბარ წარმომადგენლობას წახალისებს. აღნიშნული, შესაძლოა, მოიცავდეს ცნობიერების ასამაღლებელ და ინფორმაციულ სესიებს.

საკონტაქტო პირი გენდერის საკითხებზე. ადგილობრივ მმართველობაში გენდერის საკითხებზე საკონტაქტო პირის გამოყოფა ან მრავალფეროვნების კომიტეტის შექმნა ხელს შეუწყობს მონიტორინგს და ახალ ინიციატივებს.

საქართველოში მუნიციპალიტეტებში გენდერის საკონტაქტო პირების დანიშვნა გათვალისწინებულია „გენდერული თანასწორობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-13 მუხლით. საკონტაქტო პირები დანიშნულია მერის მიერ, საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში.⁷⁷ მათი მოვალეობები მოიცავს მუნიციპალიტეტის გენდერული თანასწორობის საბჭოსთან თანამშრომლობას, გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებული საკითხების შესწავლას, ასევე შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვას და კოორდინაციას. გენდერის საკონტაქტო პირების გარდა, რომელიც დაკავშირებულია ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელ ხელისუფლებასთან, „გენდერული თანასწორობის შესახებ“ საქართველოს კანონის ასევე განსაზღვრავს საკრებულოებში გენდერული თანასწორობის საბჭოების შექმნას. გენდერული თანასწორობის საბჭოების ძირითადი მიზნებია მუნიციპალიტეტში გენდერულ საკითხებზე თანმიმდევრული, სისტემატური მუშაობა და კოორდინაცია საქართველოს პარლამენტის გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედ საპარლამენტო საბჭოსთან. ორივე ადგილობრივი მექანიზმი მიზნად ისახავს გენდერული თანასწორობის განმტკიცებას ადგილობრივ დონეზე; თუმცა, გამოწვევად რჩება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მათი რეალური

ჩართულობის ხარისხის, მგრძობელობა და შესაძლებლობების ნაკლებობა.⁷⁸

ტრენინგი. რეგულარული ტრენინგები ადგილობრივი მმართველობის წევრებისთვის, როგორც ონლაინ, ისე პირისპირ ფორმატში, გააუმჯობესებს მათ მიერ სექსიზმის ამოცნობისა და მასთან ბრძოლის შესაძლებლობას. ამასთან, წევრები უკეთ შეძლებენ ისეთი პოლიტიკის შემუშავებას, რომელიც ხელს უწყობს თანასწორობას როგორც საზოგადოებაში, ისე შესაბამის დაწესებულებაში.

გენდერულად ინკლუზიური ენის გამოყენება საჯარო დოკუმენტებში. ევროკავშირის განმარტების თანახმად, გენდერულად ინკლუზიური ენა არის „ზოგადი ტერმინი, რომელიც მოიცავს არა-სექსისტური, ინკლუზიური და გენდერულად სამართლიანი ენის გამოყენებას. გენდერულად ნეიტრალური ენის მიზანია ისეთი სიტყვების თავიდან აცილება, რომელიც შესაძლოა აღქმული იქნას, როგორც მიკერძოებული, დისკრიმინაციული ან დამამცირებელი, ვინაიდან იგი მიუთითებს, რომ ერთი სქესი ან სოციალური გენდერი არის ნორმა. გენდერულად სამართლიანი და ინკლუზიური ენის გამოყენება, ასევე, ხელს უწყობს სტერეოტიპების შემცირებას, სოციალურ ცვლილებებს და გენდერული თანასწორობის მიღწევას.“⁷⁹ გენდერულად ინკლუზიური ენის პრინციპი გამოყენებული უნდა იქნას საჯარო დოკუმენტებსა და შიდა პოლიტიკასა და კომუნიკაციაში, მმართველობის ყველა დონეზე. მაგალითად, საბერძნეთში გენდერული თანასწორობის გენერალურმა სამდივნომ (GSGE) შეიმუშავა საჯარო დოკუმენტებში გენდერულად ინკლუზიური ენის გამოყენების შესახებ სახელმძღვანელო. მსგავსად აღნიშნულისა, არა-სამთავრობო ორგანიზაციამ კვიპროსში ჩატარებული კვლევის საფუძველზე მოამზადა ბუკლეტი/სახელმძღვანელო, რომელიც სახელმწიფო სერვისების დოკუმენტებში სექსისტური ენის გამოყენების აღმოფხვრის მიზანს ემსახურება. აღნიშნული ინფორმაცია გაზიარებული იქნა გენდერული თანასწორობის კომისრის ოფისის და ქალთა უფლებების ეროვნული მექანიზმის მიერ ჩატარებულ სემინარებზე.⁸⁰

დამატებითი მაგალითებისთვის, იხ.:

Gender in Local Government: A Sourcebook for Trainers (United Nations Human Settlements Programme, 2008) https://www.un.org/womenwatch/directory/pdf/Source_BK_9-May.pdf

Manual for Gender Equality at The Local Level. (OSCE 2015). <https://www.osce.org/bih/216636>

დასკვნა

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმის დასრულება საჭიროებს კონცენტრირებულ ძალისხმევას ადგილობრივ დონეზე არჩეული მოხელეებისა და სამოქალაქო საზოგადოების, სამართალდამცავი ორგანოების და რეგიონული თუ ცენტრალური მმართველობის ორგანოების მხრიდან. სანდო მონაცემებზე, მკაფიოდ განსაზღვრულ მიზნებზე და პრობლემის არსის შესახებ საერთო წარმოდგენებზე დაყრდნობით, ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები შეძლებენ, მიიღონ სხვადასხვა სტრატეგიები ადგილობრივ პოლიტიკაში არსებული სექსიზმის დასაძლევად და გენდერული თანასწორობის ხელშესაწყობად.

სექსიზმის აღმოსაფხვრელად ადგილობრივი და რეგიონული მმართველობის ორგანოებს შეუძლიათ შეიმუშაონ ადეკვატური სტრუქტურები და პოლიტიკა და ხელი შეუწყონ თანასწორობას თავიანთ ინსტიტუციებში. ანგარიშვალდებულების კუთხით საკმარისი ადამიანური და ფინანსური რესურსების გამოყოფა უზრუნველყოფს აღებული ვალდებულებების პრაქტიკაში განხორციელებას და აღსრულებას. გამჭვირვალე პრაქტიკის უზრუნველყოფით და გენდერულად ინკლუზიური ინსტიტუციონალური კულტურის შექმნის გზით, ადგილობრივი მმართველობები შეძლებენ, გაზარდონ საზოგადოების ნდობა და უფრო წარმატებით შეასრულონ თავიანთი როლი.

[image: sexism-tranche5-2.png]

უკანა ყდა:

ადგილობრივ პოლიტიკაში სექსიზმთან ბრძოლა და პრევენცია აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ქალებისა და კაცების თანაბარი მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად, რათა მათი პერსპექტივები თანაბრად აისახოს ადგილობრივ დონეზე მიღებულ გადაწყვეტილებებში.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია ადგილობრივ დონეზე სექსიზმთან ბრძოლის კონკრეტული ღონისძიებები და ინიციატივები, რომლებიც უზრუნველყოფენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ქალების აქტიურ და ეფექტურ ჩართულობას. სახელმძღვანელო განკუთვნილია ადგილობრივი ორგანოებისა და მათი ეროვნული ასოციაციებისათვის, ისევე, როგორც სექსისტური ძალადობისა და გენდერის ნიშნით მოტივირებული დისკრიმინაციის მსხვერპლებისთვის, როგორებიც არიან ქალი კანდიდატები და ადგილობრივი არჩეული მოხელეები.

ადგილობრივ მმართველობაში სექსიზმთან ბრძოლა საჭიროებს კონცენტრირებული ძალისხმევის განხორციელებას მმართველობის ყველა დონეზე, სამართალდამცავ ორგანოებთან და სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობას. ისეთი პრაქტიკული ნაბიჯები, როგორიცაა სანდო მონაცემების შეგროვება, ცნობიერების ამაღლება და შესაძლებლობების განვითარება ხელს შეუწყობს პრობლემის მასშტაბისა და ბუნების შესახებ საერთო წარმოდგენის შექმნას. საჯარო ხელისუფლების მიერ აღებული ვალდებულებები, მის მიერ დასახული მკაფიო მიზნები, ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად გამოყოფილ საკმარის რესურსებთან ერთად, ხელს შეუწყობს გამჭვირვალე სტრუქტურების შექმნას, გენდერულად ინკლუზიური ინსტიტუციონალური კულტურის ჩამოყალიბებას და თანასწორობის გაუმჯობესებას.

გამოყენებული წყაროები

- ¹ Council of Europe, Recommendation 449 (2020) “Fighting sexist violence against women in politics at local and regional level”, <https://rm.coe.int/1680a061c3>.
- ² Council of Europe Action Plan for Georgia 2020 – 2023, <https://rm.coe.int/16809c3f62>.
- ³ Council of Europe, Resolution 459 (2020) “Fighting sexist violence against women in politics at local and regional level”, <https://rm.coe.int/1680a061c3>.
- ⁴ ევროპის საბჭო, მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2019)1 წვერი სახელმწიფოების მიმართ, სექსიზმთან ბრძოლისა და პრევენციის შესახებ. <https://rm.coe.int/168093b26a>
- ⁵ Ibid.
- ⁶ iKnow Politics. e-Discussion on Women’s Participation in Local Government, თებერვალი - მარტი 2018. <https://www.iknowpolitics.org/en/discuss/e-discussions/womens-participation-local-government>
- ⁷ Inter-Parliamentary Union. <https://data.ipu.org/women-ranking?month=6&year=2021>
- ⁸ United Nations Development Programme, Human Development Report 2020, გვ. 353, <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf>, ასევე, იხ., <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/GE0#>; World Economic Forum, Global Gender Gap Report 2020, გვ.167. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf
- ⁹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ გენდერული კვოტები, როგორც დროებითი ღონისძიება, არაკონსტიტუციონალურად ცნო, იხ.: საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება No 3/3/1525, 2020 წლის 25 სექტემბერი, ხელმისაწვდომია აქ: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5003418?publication=0>
- ¹⁰ OSCE Parliamentary Assembly, “Gender Balance Report”. Percentage of women in national parliaments, situation as of 1 February 2019, <https://www.oscepa.org/en/documents/special-representatives/gender-issues/report-17/3868-2019-annual-session-report-by-the-special-representative-on-gender-issues-eng/file>.
- ¹¹ OSCE Parliamentary Assembly, “Gender Balance Report”. Percentage of women in national parliaments, situation as of 1 February 2019. <https://www.oscepa.org/documents/special-representatives/gender-issues/report-17/3868-2019-annual-session-report-by-the-special-representative-on-gender-issues-eng/file>
- ¹² საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია, “2017 წლის თვითმმართველი თემის მერის არჩევნების გენდერული სტატისტიკა”, ხელმისაწვდომია აქ: http://cesko.ge/statistic/themes/files/en/November%2012%202017%20II%20Round_Gender%20Statistics.pdf.
- ¹³ Central Election Commission of Georgia, “Gender Statistics of the Local Elections of 2021”, https://genderstatistics.cec.gov.ge/ge/gender?tour_id=21&election_subject_category_ids%5B%5D=2
- ¹⁴ Available at: <https://sdgs.un.org/goals>.
- ¹⁵ The Commission on the Status of Women (CSW) is the principal global intergovernmental body exclusively dedicated to the promotion of gender equality and the empowerment of women. It is a functional commission of the Economic and Social Council (ECOSOC), it was established by ECOSOC resolution 11(II) of 21 June 1946.
- ¹⁶ Council of Europe, Fighting sexist violence against women in politics at local and regional level, Report CG-FORUM(2020)02-04final, <https://rm.coe.int/1680a061c3>.
- ¹⁷ Members of the Permanent Parliamentary Gender Equality Council include both men and women members of Parliament. The Council supports the identification of the main directions of the state policy in the field of gender equality, ensures the creation and development of the legal framework, reviews and approves relevant strategies, controls activities of the bodies which are accountable before the Parliament of Georgia, as well as raises awareness of gender equality. See: Statute of the Permanent Parliamentary Council on Gender Equality, article 2, available in Georgian: <https://web-api.parliament.ge/storage/files/shares/Gender/genderuli-debuleba.pdf>.
- ¹⁸ The Interagency Commission comprises of 22 state agencies, including ministries, the General Prosecutor’s Office of Georgia, the Agency of State Care and Victims of Trafficking, the Civil Service Bureau and the National Statistics Office. It facilitates the effective implementation of the duties and functions assigned to state bodies and co-ordinates their activities.
- ¹⁹ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღკვეთის შესახებ კანონი, მე-3 მუხლი
- ²⁰ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ გენდერული კვოტები, როგორც დროებითი ღონისძიება, არაკონსტიტუციონალურად ცნო, იხ.: საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება No 3/3/1525, 2020 წლის 25 სექტემბერი, ხელმისაწვდომია აქ: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5003418?publication=0>.
- ²¹ საქართველოს საარჩევნო კოდექსის მუხლი 203.
- ²² Action Plan on Human Rights Objectives 12.5.1. & 12.5.2; <http://myrights.gov.ge/en/plan/Human%20Rights%20Action%20Plan%20for%202018-2020?sphere=752&goal=757&task=812>.
- ²³ The 2018-2020 National Action Plan of Georgia for the Implementation of the UN Security Council Resolutions on Women, Peace and Security, p.2, available at: <https://www2.unwomen.org/->

[/media/field%20office%20georgia/attachments/publications/2018/the%202018-2020%20national%20action%20plan%20of%20georgia%20eng.pdf?la=en&vs=853.](#)

²⁴ ადაპტირებულია: Canadian Union of Public Employees (CUPE), *Stop Harassment: A Guide for CUPE Locals*, 2017 წლის 14 აგვისტო. <https://cupe.ca/stop-harassment-guide-cupe-locals-1>

²⁵ UNDP, “კაცები, ქალები და გენდერული ურთიერთობები საქართველოში: საზოგადოების აღქმა და დამოკიდებულება”, თბილისი 2020, გვ. 5, ხელმისაწვდომია აქ:

https://www.ge.undp.org/content/georgia/en/home/library/democratic_governance/gender_survey_report.html

²⁶ 2020 წლის აგვისტოდან ნოემბრის ჩათვლით პერიოდში, სოციალურ მედიაში გამოვლინდა სექსისტური სიძულვილის ენის/ გენდერული სტერეოტიპების გამოყენების სულ 308 შემთხვევა, იხ. UNDP, “საარჩევნო მონიტორინგის ანგარიში: სექსიზმი და გენდერული სტერეოტიპები სოციალურ მედიაში”, გვ.11,

ხელმისაწვდომია აქ: <https://bit.ly/36o6lcm>

²⁷ UNDP, “საარჩევნო მონიტორინგის ანგარიში: სექსიზმი და გენდერული სტერეოტიპები სოციალურ მედიაში”, გვ. 23, ხელმისაწვდომია აქ: <https://bit.ly/36o6lcm>; საქართველოს სახალხო დამცველი, 2020 წლის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების მდგომარეობის შესახებ, გვ.186

²⁸ UNDP, “საარჩევნო მონიტორინგის ანგარიში: სექსიზმი და გენდერული სტერეოტიპები სოციალურ მედიაში”, 2020, გვ. 10

²⁹ UNDP, “საარჩევნო მონიტორინგის ანგარიში: სექსიზმი და გენდერული სტერეოტიპები სოციალურ მედიაში”, 2020, გვ. 22

³⁰ საქართველოს სახალხო დამცველი, “საქართველოს სახალხო დამცველის 2020 წლის სპეციალური ანგარიში, დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ”, გვ. 45-46, ხელმისაწვდომია აქ: <https://ombudsman.ge/res/docs/2021050611590027208.pdf>; ასევე, იხ., “2019 წლის სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ”, გვ. 32-33, ხელმისაწვდომია აქ:

<https://ombudsman.ge/res/docs/2020030416283364211.pdf>; ასევე, იხ. “2018 წლის სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ”, გვ. 17-18, ხელმისაწვდომია აქ: <http://www.ombudsman.ge/res/docs/2019042317142950340.pdf>

³¹ იხ. the Equality Impact Assessment Guidance and Template developed by UK Research and Innovation (UKRI). <https://bbsrc.ukri.org/documents/equality-impact-assessment-guidance-template-pdf/>

³² Available at: <https://genderstatistics.cec.gov.ge/en>; <https://cesko.ge/eng/list/show/122037-genderuli-portalis-prezentatsia>.

³³ Available at: <http://geostat.ge/gender/index.php?lang=ka>.

³⁴ ქ.ეიტომირის საბჭო. <http://zt-rada.gov.ua/files/upload/sitefiles/img1531136603.jpg>

³⁵ ქ.ეიტომირის საბჭო. [http://zt-rada.gov.ua/?3506\[0\]=254](http://zt-rada.gov.ua/?3506[0]=254)

³⁶ Equality Act 2010, 11:1. 2012 წლის 19 ნოემბერს ყოფილმა პრემიერ მინისტრმა, დევიდ კამერონმა ბრიტანული ინდუსტრიის კონფედერაციის ყოველწლიურ კონფერენციაზე ისაუბრა და გამოაცხადა, რომ სახელმწიფო უწყებებს EIA-ს განხორციელება აღარ მოეთხოვებათ, თუმცა, არაერთი რეგიონი მას კვლავ იყენებს ნებაყოფლობით..

³⁷ UNDP, “საარჩევნო მონიტორინგის ანგარიში: სექსიზმი და გენდერული სტერეოტიპები სოციალურ მედიაში”, გვ. 5, ხელმისაწვდომია აქ: <https://bit.ly/36o6lcm>

³⁸ Available at : <https://cesko.ge/eng/list/show/108609-saarchevno-administratsiis-genderuli-tanastorobis-politika>.

³⁹ ცესკო, 2019 წლის ანგარიში, გვ. 80, ხელმისაწვდომია აქ: <http://electionreforms.ge/geo/attachment/10/angarishebi>

⁴⁰ ცესკო, 2020 წლის ანგარიში, გვ. 50, ხელმისაწვდომია აქ: <http://electionreforms.ge/res/docs/20210525174121AnnualReport-20202.pdf>

⁴¹ ქალთა ლიდერობის აკადემია (DOBRE პროგრამა). https://www.uwf.org.ua/project_activities/academydobre

⁴² European Institute for Gender Equality. “Bringing Young Women into Politics: The Project ‘From Woman to Woman’ (Portugal)”. European Institute for Gender Equality, 2015. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/good-practices/portugal/bringing-young-women-politics-project-woman-woman>

⁴³ Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, Governance Committee. Report CG35(2018) on Transparency and Open Government, 2018 წლის 7 ნოემბერი. <https://rm.coe.int/transparency-and-open-government-governance-committee-rapporteur-andre/16808d341c>

⁴⁴ „ღია მმართველობის პარტნიორობის“ ვებსაიტი. <https://www.opengovpartnership.org/>

⁴⁵ Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe (NALAS) (2019). <http://www.nalas.eu/Event/Details/Forum19>

⁴⁶ თანამეგობრობის ქსელი „ქალები ადგილობრივ მმართველობაში“ (2020). <https://www.clgf.org.uk/what-we-do/women-in-local-government/>

⁴⁷ კანადის მუნიციპალიტეტების ასოციაცია. <https://fcm.ca/en/programs/women-in-local-government>

⁴⁸ აფრიკის ქალაქების და ადგილობრივი მმართველობების გაერთიანება (UCLG Africa). <https://www.uclga.org/>

⁴⁹ ხელმისაწვდომია აქ: <https://parliament.ge/media/news/parlamentshi-tsentralur-da-adgilobriv-doneze-kali-politikosebis-gadzierebis-da-mkhardacheris-platforma-sheikmneba>

⁵⁰ Open Society Georgia Foundation (OSGF); Social Justice Center (Formerly Human Rights Education and Monitoring Centre - EMC); Rights Georgia; Union Sapari; Georgian Young Law-yers' Association (GYLA); Women's Initiatives Supporting Group (WISG); Partnership for Human Rights (PHR); Georgian Democracy Initiative (GDI); Tolerance and Diversity Institute (TDI); Human Rights Center (HRIDC); Equality Movement.

⁵¹ ქალთა ფონდის და ფემინისტთა დამოუკიდებელი ჯგუფის ერთობლივი პროექტი, ჩანაწერები ხელმისაწვდომია აქ: <https://womenfundgeorgia.org/ka/Feminstream/Topics>

⁵² გენდერის მუზეუმი. <https://www.genderculturecentre.org/muzey-zhinochoi-ta-gendernoi-istorii-gendermuseum/>

⁵³ პოდკასტი „მეორე შანსი არ იქნება“. <https://nosecondchances.ca/the-podcast/>

⁵⁴ მმართველობის პოდკასტი. <https://www.governing.com/23-percent-podcast>

⁵⁵ The Ontario Municipal Councillor's Guide (2018). <https://www.ontario.ca/document/ontario-municipal-councillors-guide-2018/2-accountability-and-transparency>

⁵⁶ საქართველოს მთავრობის დადგენილება N 200 “საჯარო დაწესებულებაში ეთიკისა და ქცევის ზოგადი წესების განსაზღვრის შესახებ”, მუხლები 11(3), 14, 15, ხელმისაწვდომია აქ: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3645402?publication=0>

⁵⁷ ზაღდათის მუნიციპალიტეტის ქცევის კოდექსი, მუხლები 14 და 15, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.baghdati.gov.ge/wp-content/uploads/2021/06/baghdathis-munitsipalitetis-etikis-kodeqsi-bolo-varianti-gvantsa.pdf>; ვანის მუნიციპალიტეტის ქცევის კოდექსი, მუხლები 14 და 15, ხელმისაწვდომია აქ: <https://vani.gov.ge/wp-content/uploads/2021/01/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%AF%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%9D-%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%AE%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%97%E1%83%90-%E1%83%94%E1%83%97%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A1%E1%83%98.pdf>.

⁵⁸ საქართველოს პარლამენტის წევრის ქცევის კოდექსი, მუხლები 3(ა) და 4(2), ხელმისაწვდომია აქ: <https://web-api.parliament.ge/storage/files/shares/komisia/etikis-sabcho/ENG-etikis-kodeqsi.pdf>

⁵⁹ ადაპტირებულია: Ontario Municipal Councillor's Guide 2018. <https://www.ontario.ca/document/ontario-municipal-councillors-guide-2018/2-accountability-and-transparency>

⁶⁰ დასავლეთ ავსტრალიის მთავრობა, ადგილობრივი მმართველობის სტანდარტების პანელი <https://www.dlgsc.wa.gov.au/local-government/local-governments/compliance-and-governance/local-government-standards-panel>

⁶¹ Integrity Commissioner Code of Conduct Complaint Investigation Report #011717(F) in Respect of Deputy Mayor Michael Di Biase. https://www.vaughan.ca/council/minutes_agendas/AgendaItems/SPCW0523_17_1.pdf

⁶² ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.qartia.ge/ka/sakhelmdzghvanelo-tsesebi1/article/34573-genderuli-sakithkhebis-gashuqeba>

⁶³ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია NALAG-ის გვერდზე სოციალურ ქსელში: <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheNationalAssociationofLocalAuthoritiesofGeorgia&set=a.4059290050793044>

⁶⁴ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია NALAG-ის გვერდზე სოციალურ ქსელში: <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheNationalAssociationofLocalAuthoritiesofGeorgia&set=a.4111297432258972>; <https://www.facebook.com/media/set/?vanity=TheNationalAssociationofLocalAuthoritiesofGeorgia&set=a.4074412485947467>

⁶⁵ საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 35(1).

⁶⁶ სახალხო დამცველის შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, მუხლები 3(1) და 3(2).

⁶⁷ სახალხო დამცველის ყველა ანგარიში „საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ“ ხელმისაწვდომია აქ: <http://ombudsman.ge/eng/saparlamento-angarishebi>

⁶⁸ 2020 წელს, სახალხო დამცველის რეგიონულმა ოფისმა 618 შეხვედრა გამართა ადგილობრივ მოსახლეობასთან და ადგილობრივ ორგანიზაციებთან; 2019 წელს სახალხო დამცველის ოფისმა ჩაატარა 286 ტრენინგი და 711 საინფორმაციო შეხვედრა. წყარო: სახალხო დამცველის „2020 წლის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ“ გვ. 9 და „2019 წლის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ“, გვ. 311, 364 და 406.

⁶⁹ ხელმისაწვდომია აქ: <https://ombudsman.ge/geo/elektronuli-kursebi>

⁷⁰ საქართველოს სახალხო დამცველი, „სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ“, 2020, გვ. 52-53, <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2021050611590027208.pdf>

⁷¹ საქართველოს სახალხო დამცველი, „სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ“, 2020, გვ.46. <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2021050611590027208.pdf>

⁷² Legal decision on sexist advertisement of a Beverage producing company: <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2019040915292943098.pdf>; Legal decision on sexist advertisement of a TV and publishing Company: <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2019040915474482553.pdf>.

Legal decision on sexist advertisement content of a Commercial bank: <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2019040915540327420.pdf>; also, number of public statements on sexist advertisements; Recommendation of 20 June 2020 against Georgian politician, available at: <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2020072909462162001.pdf>.

⁷³ Law on the Elimination of All Forms of Discrimination , article 2(10-a).

⁷⁴ ხელმისაწვდომია აქ: <http://map.ombudsman.ge/ka/>

⁷⁵ ზოგადი რეკომენდაცია # 25 ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ კონვენციის მე-4 მუხლის პირველ პუნქტთან მიმართებით, დროებითი სპეციალური ზომები. [https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/General%20recommendation%2025%20\(English\).pdf](https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/General%20recommendation%2025%20(English).pdf)

⁷⁶ სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება (ISFED), “ქალთა პოლიტიკური წარმომადგენლობა და არსებული საკანონმდებლო ბარიერები“, 2018, გვ. 5-6, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.isfed.ge/geo/angarishebi/kalta-politikuri-tsarmomadgenloba-da-arsebuli-sakanonmdებლო-barrierebi>; ასევე, იხ. “ქალთა ჩართულობის გაძლიერება საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში“, 2013, გვ. 16-17, ხელმისაწვდომია: <http://sapari.ge/wp-content/uploads/2016/05/galta-chartulobis-gazliereba.pdf>

⁷⁷ საქართველოს სახალხო დამცველი, “ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების გენდერული პოლიტიკის შეფასება“, 2020, გვ. 15, ხელმისაწვდომია აქ: <https://ombudsman.ge/res/docs/2020061711084253805.pdf>

⁷⁸ საქართველოს სახალხო დამცველი, “გენდერული მეინსტრუმინგი, საქართველოს მიერ აღიარებული ვალდებულებებისა და მათი შესრულების სტატუსის მიმოხილვა“, 2021, გვ. 33-35, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.ombudsman.ge/res/docs/2021031012092173973.pdf>; ასევე, იხ., “2014-2020 წლებისთვის საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნული სტრატეგიის იმპლემენტაცია“, იქვე, გვ. 46; საქართველოს სახალხო დამცველი, “საქართველოში გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის განხორციელების ღონისძიებათა 2014-2016 წლების სამოქმედო გეგმის მონიტორინგის ანგარიში“, 2017, გვ. 17, ხელმისაწვდომია აქ: <http://ombudsman.ge/geo/190306081201spetsialuri-angarishebi/saqartveloshi-genderuli-tanasworobis-politikis-ganxorciebis-gonisdziebata-20142016-wlebis-samoqmedo-gegmis-monitoringis-angarishi>; საქართველოს სახალხო დამცველი, “2017 წლის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ“, გვ. 87-88; საქართველოს პარლამენტი, “საქართველოში გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის განხორციელება“, 2017, გვ.34, ხელმისაწვდომია აქ: [http://www.parliament.ge/en/ajax/downloadFile/72000/Gender Equality NAP report 2016 ENG Edited Final July 20 17](http://www.parliament.ge/en/ajax/downloadFile/72000/Gender%20Equality%20NAP%20report%202016%20ENG%20Edited%20Final%20July%2017).

⁷⁹ Gender Neutral Language in European Parliament (2018). https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/151780/GNL_Guidelines_EN.pdf

⁸⁰ Gender Equality Commission of the Council of Europe. *Compilation of best practices to prevent and combat sexism in Council of Europe member states*, 2018 წლის 4 ივნისი.